

"Агроорман мелиорациясы", "Ормандарды молықтыру және орман өсіру" және "Орман шаруашылығы қызметі" кәсіби стандарттарын бекіту туралы

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрінің 2025 жылғы 14 наурыздағы № 63-Ө бұйрығы

Қазақстан Республикасының "Кәсіби біліктіліктер туралы" Заңы 5-бабының 5-тармағына сәйкес БҰЙЫРАМЫН:

1. Мыналар:

- 1) осы бұйрыққа 1-қосымшаға сәйкес "Агроорман мелиорациясы" кәсіби стандарты;
- 2) осы бұйрыққа 2-қосымшаға сәйкес "Ормандарды молықтыру және орман өсіру" кәсіби стандарты;
- 3) осы бұйрыққа 3-қосымшаға сәйкес "Орман шаруашылығы қызметі" кәсіби стандарты бекітілсін.

2. Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар әлемі комитеті заңнамада белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың көшірмесін Қазақстан Республикасының Нормативтік құқықтық актілерінің эталондық бақылау банкіне енгізу үшін Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің "Қазақстан Республикасының заңнама және құқықтық ақпарат институты" республикалық мемлекеттік кәсіпорнына жіберуді;

2) осы бұйрықты Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстар министрлігінің ресми интернет-ресурсында орналастыруды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Экология және табиғи ресурстар вице-министрі Н. Қ. Шәрбиевке жүктелсін.

4. Осы бұйрық қол қойылған күнінен бастап күшіне енеді.

Министр

Е. Нысанбаев

Қазақстан Республикасының
Еңбек және халықты әлеуметтік
қорғау министрлігі
"КЕЛІСІЛДІ"
Бұйрыққа 1-қосымша

"Агроорман мелиорациясы" кәсіби стандарты

1 тарау. Жалпы ережелер

1. "Агроорман мелиорация" кәсіби стандарты (бұдан әрі – Кәсіби стандарт) Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабының 5-тармағына сәйкес әзірленді және білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде кәсіпорындардағы персоналды оқытуға, білім беру мекемелеріндегі қызметкерлер мен түлектерді сертификаттау үшін

материалдар әзірлеуге, персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге арналған.

2. Осы кәсіби стандартта мынадай терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) Агроорман мелиорациясы-қорғаныш орман екпелерімен ауыл шаруашылығы алқаптарының табиғи жағдайларын жақсарту мәселелерін қамтитын мелиорация бөлімі

2) Қорғаныш орман өсіру-құрғақ желмен, құрғақшылықпен және топырақ эрозиясымен күресу үшін орман өсіру.

3) Агроорман - мелиорациялық екпе-қорғауға арналған орман екпесі табиғи және антропогендік факторлардың қолайсыз әсерінен ауылшаруашылық жерлері.

4) Эрозияға қарсы орман екпесі - топырақты эрозиядан қорғауға арналған орман екпесі.

5) Қорғаныш орман екпелері жүйесі – шаруашылықтың, ауданның, өңірдің бүкіл аумағын қорғауды қамтамасыз ететін қорғаныш орман екпелерінің әртүрлі түрлерінің жиынтығы.

6) Агроорман мелиоративтік ауданы - агроорман мелиорациялық екпелерді орналастыру мен құрудың бірыңғай қағидаттарын айқындайтын біртекті рельефі, топырағы және климаты бар табиғи аймақтың бөлігі.

7) Агроорман мелиорациялық қоры - агроорман мелиорациялық екпелерді құруға арналған алаңдар жиынтығы.

8) Агроорман мелиорациялық құрылғы - қорғаныш орман екпелерінде шаруашылықты ұйымдастыру және жүргізу жобасын жасауды қамтамасыз ететін жұмыстар жүйесі.

9) Қорғаныш орман екпесінің құрылымы-оның тұтастығына, тұрақтылығына және қорғаныш қасиеттеріне әсер ететін орман екпесін құрайтын компоненттердің өзара байланысты орналасуы.

10) Қорғаныш орман екпелерін өсіру технологиясы-қорғаныш орман екпелерін өсіруді қамтамасыз ететін дәйекті өндірістік процестердің жиынтығы.

11) Орманды қорғау екпелерін реконструкциялау – орман екпесінің мещысу схемасын, құрамын, конструкциясын немесе мөлшерін түбегейлі өзгерту.

3. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

1) БА – біліктілік анықтамалығы

2) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы

3) СБШ – салалық біліктілік шеңбері

4) ҰБШ – ұлттық біліктілік шеңбері

5) ЭҚТК – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы классификаторы

Глава 2. Паспорт Профессионального стандарта

4. Кәсіби стандарт атауы: "Агроорман мелиорациясы".

5. Кәсіби стандарт коды:

6. ЭҚТК бойынша бөлімнің, бөлімнің, топтың, сыныптың және қосалқы сыныптың атаулары

Секция – ауыл, орман және балық шаруашылығы;

02 Орман шаруашылығы және ағаш кесу

02.1 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі

02.10 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі

02.10.0 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі

02.4 Ағаш өсіруге және ағаш кесуге байланысты қызметтер

02.40 Орман шаруашылығымен және ағаш кесумен байланысты қызметтер

02.40.0 Орман шаруашылығымен және ағаш кесумен байланысты қызметтер

7. Кәсіби стандарттың қысқаша сипаттамасы: агроорман мелиорациясы; қорғаныш орман өсіру; қорғаныш орман екпелерін өсіру технологиялары; орманды қорғау екпелерін қайта құру саласындағы орман шаруашылығы қызметкерлерінің кәсіби білімдері мен іскерліктерінің сипаттамасы.

8. Кәсіптер карточкаларының тізбесі:

1) Агроорман мелиораторы (орташа біліктілік деңгейі) - 5 СБШ-нің деңгейі

2) Орман дақылдары жөніндегі инженер - 6 СБШ-нің деңгейі

3) Инженер-орман патологы - 6 СБШ-нің деңгейі

4) Орман питомнигінің бастығы - 7 СБШ-нің деңгейі

3-тарау. Кәсіптік карта

11. Кәсіптің карточкасы "Агроорман мелиораторы (орташа біліктілік деңгейі)"	
Код:	3143-0-001
Кәсібі	3143-0
Кәсіп атауы	Агроорман мелиораторы (біліктілігі орташа)
С Б Ш бойынша біліктілік деңгейі	5
С Б Ш бойынша ішкі біліктілік деңгейі	
БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары	

бойынша біліктілік деңгейі		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат)	Мамандығы: (Орман ағаш жығышы)
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:		
Бейресми және ақпараттық біліммен байланыс:		
Басқа ықтимал лауазым атаулары	3143-0-005 - Орман өсіруші техник 3143-0-002 - Ормандарды молайту және орман өсіру жөніндегі техник	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман шаруашылығы мекемесі бойынша орман қорғау жұмыстарын жүргізуді ұйымдастыру	
Еңбек функциясының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ормандарды қорғау және қорғау, өсіру және олардың өнімділігін арттыру бойынша жұмыстарды ұйымдастыру. 2. Орманның су қорғау, қорғау, климатты реттеу, санитарлық-гигиеналық қасиеттерін күшейту жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру.
	Қосымша еңбек функциялары:	-
Трудовая функция 1:		Дағды: 1. Агроорман мелиорациясы және оларда орман шаруашылығы жұмыстарын жүргізу мақсатында қорғаныш орман екпелерін отырғызу және өсіру жөніндегі жұмысты ұйымдастыру. 2. Қорғау екпелерінің әртүрлі түрлерінде агроорман мелиорациялық жұмыстардың технологияларын қамтамасыз ету. 3. Орман шаруашылығы және орман кептіру жұмыстарын, қарапайым гидротехникалық құрылыстар салуды ұйымдастыру. 4. Орман екпелерін және қоршаған ортаны қорғау және қорғау жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру. 5. Еңбекті ұйымдастыруды жетілдіру жөніндегі іс-шараларды әзірлеуге және енгізуге қатысу. 6. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормаларының сақталуын қамтамасыз ету.

<p>Организация работ по лесоразведению и повышению их продуктивности, охране и защите лесов.</p>	<p>Дағды 1: Қорғаныш орман екпелерін өсіру және оларды қорғау жөніндегі жұмыстарды орындау</p>	<p>7. Орман мелиорациялық жұмыстарды жүргізудің жоспарлы құжаттамасын әзірлеу және жоспарлардың орындалуын қамтамасыз ету. 8. Орындалған орман мелиорациялық жұмыстарды техникалық қабылдауды жүзеге асыру. 9. Қорғаныш орман екпелеріне түгендеу және тексеру жүргізуді ұйымдастыру және олардың нәтижелері бойынша белгіленген іс-шараларды жүзеге асыру. 10. Қажетті жедел есепке алуды және статистикалық есептілікті жүргізу.</p>
		<p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Орман Кодексі. 2. Орман мелиорациялық жұмыстарды ұйымдастыруға, агротехника мен технологияға қатысты басшылық, нормативтік, нұсқаулық және әдістемелік материалдар. 3. Орман белдеулерін орналастыруға және жобалауға қойылатын талаптар, ғылым жетістіктері және қорғаныш орман өсіру саласындағы озық тәжірибе. 4. Экономика, еңбекті ұйымдастыру және басқару негіздері, Қоршаған ортаны қорғау саласындағы заңнаманың негіздері, Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі</p>	<p>Қажет етілмейді</p>
<p>2-еңбек функциясы: орманның су қорғау, қорғау, климатты реттеу, санитарлық-гигиеналық қасиеттерін күшейту бойынша жұмыстарды ұйымдастыру.</p>	<p>Дағды 1: Қорғаныш орман екпелерінің су қорғау, климатты реттеу және санитарлық-гигиеналық функцияларын орындауды қамтамасыз ету</p>	<p>Дағды:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Каналдар, су айдындары бойында, ауыл шаруашылығы алқаптарында және қалалар мен елді мекендердің айналасында отырғызу жұмыстарын ұйымдастыруға және жүргізуге қатысу. 2. Ғылыми-зерттеу мақсаттары үшін мемлекеттік орман қоры учаскелерін пайдалануды ұйымдастыру және қатысу. 3. Мәдени-сауықтыру, рекреациялық, туристік және спорттық мақсаттар үшін мемлекеттік орман қоры учаскелерін пайдалануды ұйымдастыру және қатысуға. 4. Орман пайдаланушылардың орманды жанама пайдалану жөніндегі жұмыстардың дұрыстығын тексеру. <p>Білімі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы, жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы, тіл туралы, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Қазақстан Республикасының Заңдарын; 2. Мемлекеттік орман қоры бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылары, нұсқаулықтары, санитариялық қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Орманның су қорғау, климатты реттеу және санитарлық-гигиеналық функцияларын орындайтын орман екпелерін қорғау және сақтау жөніндегі талаптар. 5. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі</p>	<p>Қажет етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттілі</p>	<p>Физикалық төзімділік Байланыс</p>	

к к е қойылатын талаптар:	Бастама Орындаушылық Командада жұмыс істей білу Ақпаратпен жұмыс істей білу		
Техникалық регламентте р мен ұлттық стандарттар дың тізімі:	-		
С Б Ш шеңберінде гі басқа кәсіптермен байланыс	СБШ деңгейі	Кәсіптің атауы	
	6	Орман дақылдары инженері	
	6	Инженер-орман патологы	
12. Кәсіптің карточкасы "Орман дақылдары жөніндегі инженер"			
Код:	2132-1-014		
Кәсібі	2132-1		
Кәсіп атауы	Орман дақылдары инженері		
С Б Ш бойынша біліктілік деңгейі	6		
С Б Ш бойынша і ш к і біліктілік деңгейі			
БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамала р ы бойынша біліктілік деңгейі			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім ((	Мамандығы: Орман шаруашылығы	Біліктілігі:
Жұмыс тәжірибесін е қойылатын талаптар:			

Бейресми және акпараттық біліммен байланыс:		
Басқа ықтимал лауазым атаулары	2132-1-013 - Орман пайдалану және орман өсіру жөніндегі инженерлер 2132-1-009 - Орманды қалпына келтіру жөніндегі инженерлер	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мемлекеттік орман қоры алқаптарында және өзге де санаттағы алқаптарда (ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерде, құмдарда және т.б.) ормандарды молықтыру және орман өсіру, сондай-ақ ормандардың тұқымдық құрамын жақсарту және олардың өнімділігі мен беріктігін арттыру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және үйлестіру.	
Еңбек функциясының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1.Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру: отырғызу материалын өсіру, орман дақылдарын құру және табиғи жаңаруға жәрдемдесу. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі құжаттаманы сапалы жүргізуді қамтамасыз ету.
	Қосымша еңбек функциялары:	
	Дағды: 1. Питомник жұмыстарының өндірістік-шаруашылық жоспарын, агротехникалық іс-шаралардың күнтізбелік жоспарларын жасау. 2. Қабылданған технологияларға сәйкес орман питомнигіндегі маусымдық жұмыстарды үйлестіру және ұйымдастыру. 3. Питомниктердің өндірістік бөлімшелерінде отырғызу материалын техникалық қабылдау және түгендеу жүргізу. 4. Көшеттерді зиянкестер мен аурулардан қорғау және алдын алу бойынша іс-шаралар жоспарын әзірлеу. 5. Отырғызу материалын өсіру және питомниктік жұмыстарды механикаландыру бойынша озық технологияларды зерделеу, талдау және енгізу. 6. Өртке қарсы профилактика жөніндегі іс-шараларды әзірлеу және жүргізуді бақылау. 7. Жоғары тұрған ұйымдарға есептіліктің барлық түрлерін дайындау және ұсынуды қамтамасыз ету. 8. Есепке алу бойынша техникалық құжаттаманы (орман питомниктерін есепке алу кітабы және т.б.), статистикалық есептілікті жүргізу, орманды қалпына келтіру өндірісінің жай-күйі мәселелері бойынша талдамалық қорытындылар мен анықтамалар жасау.	
	Дағды 1: Орман питомнигінде отырғызу материалын өсіру	Білім: 1. Орман шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, қоршаған ортаны қорғау және табиғатты ұтымды пайдалану жөніндегі нормативтік құжаттама және заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылары, қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері.

<p>Еңбек функциясы 1:</p>		<p>4. Ағаш және бұта түрлерінің орман және биологиялық сипаттамалары.</p> <p>5. Отырғызу материалын өсірудің әртүрлі технологиялары мен агротехникалық шаралары.</p> <p>6. Механикаландыру құралдары, олардың негізгі сипаттамалары және питомник жұмыстарын жүргізу кезінде қолданылуы.</p> <p>7. Әртүрлі тыңайтқыштарды, стимуляторларды, гербицидтерді және басқа химиялық және биологиялық препараттарды қолдану әдістері, нормалары және кезеңі.</p> <p>8. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.</p> <p>9. Экономика және өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері.</p>
<p>Ормандарды</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі</p>	<p>Қажет етілмейді</p>
<p>ы молықтыру және орман өсіру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру : отырғызу материалын өсіру, орман дақылдарын құру және табиғи жаңаруға жәрдемдесу</p>		<p>Дағды:</p> <p>1. Мемлекеттік орман қорындағы орман мәдени жұмыстарының көлемін айқындау, орман дақылдарын егу және отырғызу, құндылығы төмен екпелерді реконструкциялау және табиғи жаңаруға жәрдемдесу шаралары бойынша жобалық техникалық құжаттаманы тексеру және бекітуге дайындау.</p> <p>2. Орман-мәдени жұмыстарды жүргізу бойынша күнтізбелік жоспарлар жасау.</p> <p>3. Агротехникалық іс-шаралардың уақтылы және дұрыс орындалуын, орман дақылдарын құру және табиғи жаңаруға жәрдемдесу жөніндегі жұмыстардың сапасын ұйымдастыру және бақылау.</p> <p>4. Арамшөптердің құрамын анықтаңыз және олармен күресу шараларын жасаңыз.</p> <p>5. Тыңайтқыштардың әртүрлі түрлерін және өсімдіктердің өсуін биологиялық реттегіштерді қолдану қажеттілігі мен мерзімдерін анықтаңыз.</p> <p>6. Тұрақты тұрақты өнімді орман дақылдарын өсіру жөніндегі іс-шараларды, өртке қарсы алдын алу және екпелерді зиянкестер мен аурулардан қорғау жөніндегі шараларды әзірлеу және енгізу.</p> <p>7. Орман дақылдарының кебу немесе өлу себептерін анықтаңыз.</p> <p>8. Ормандардың табиғи жаңаруына жәрдемдесу бойынша өткізілген іс-шаралармен орман дақылдары мен алаңдарды техникалық қабылдауды және түгендеуді жүзеге асыру.</p> <p>9. Орман дақылдарын орман жамылған алаңға көшіру процесін бақылау.</p> <p>10. Орман-мәдени жұмыстарды барынша механикаландыру үшін механизмдер мен жабдықтардың ассортиментін таңдау.</p> <p>11. Ормандарды қалпына келтіру және орман өсіру саласындағы ғылым мен техниканың жетістіктерін талдау және қолдану.</p> <p>12. Есепке алу бойынша техникалық құжаттаманы (орман дақылдарын есепке алу кітабы және т.б.), статистикалық есептілікті жүргізу, орман-мәдени өндірістің жай-күйі мәселелері бойынша талдамалық қорытындылар мен анықтамалар жасау.</p>
	<p>Дағды 2: Орман дақылдарын құру және табиғи жаңаруға жәрдемдесу</p>	<p>Білімі:</p>

		<ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, қоршаған ортаны қорғау және табиғатты ұтымды пайдалану жөніндегі нормативтік құжаттама және заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылары, нұсқаулықтары, қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Орман дақылдарын өндіруде қолданылатын озық технологиялар, орман дақылдарын құру мен өсірудің агротехникалық тәсілдері. 5. Орман зиянкестері мен ауруларының биологиясы, оларды бақылау әдістері мен құралдары. 6. Тыңайтқыштардың әртүрлі түрлерін және басқа өсу реттегіштерін қолдану құрамы, мерзімі және нормалары. 7. Орман-мәдени өндірісте қолданылатын механикаландыру құралдары және олардың техникалық сипаттамалары. 8. Экономика және өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері. 9. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді
<p>Еңбек функциясы 2: Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі құжаттама сапалы жүргізуді қамтамасыз ету.</p>	<p>Дағды 1: Қорғау екпелерінің өнімділігін арттыру жөніндегі іс-шараларды ұйымдастыру</p>	<p>Дағды:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман учаскелеріне техникалық тексеру жүргізу. 2. Орман учаскелерін, сызбаларды және басқа да қажетті құжаттарды техникалық тексеру актісін ресімдеу. 3. Ормандарды қорғау, қорғау, молықтыру, орман өсіру жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыруға тапсырыстарды орналастыру жөніндегі құжаттаманы дайындау. 4. Қорғаныш орман екпелерін өндіру жобаларын тексеруді және оларды бекіту үшін дайындауды жүзеге асыру. 5. Орман қорғау жұмыстарының агротехникалық мерзімдері мен сапасын, сондай-ақ осы жұмыстарды орындау кезінде ормандардағы өрт қауіпсіздігі ережелерінің сақталуын бақылау. 6. Орман қорғау жұмыстарының жедел-күнтізбелік жоспарларын жасауға, ормандардағы өртке қарсы профилактика, орман екпелерін техникалық қабылдау, түгендеу және тексеру жөніндегі іс-шараларды әзірлеуге және орындауға қатысу. 7. Орман дақылдарын есепке алу кітабын, сондай-ақ орман дақылдарын есепке алу және белгіленген есептілікті жүргізу. 8. Ормандарды қорғау, қорғау және молықтыру бойынша жүргізілетін іс-шаралардың тиімділігін талдау. <p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман селекциясы және орман тұқым шаруашылығы мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылары, нұсқаулықтары, қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.). 2. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 3. Орман тұқым шаруашылығы және селекция негіздері, екпелер мен ағаштардың селекциялық санаттары, тұрақты орман тұқымы базасының объектілерін іріктеудің, отырғызудың және қалыптастырудың негізгі принциптері.

		4. Ағаш және бұта түрлерінің биологиялық ерекшеліктері. 5. Орман тұқымы базасының объектілерін қалаудың және қалыптастырудың инновациялық тәсілдері. 6. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді
Жеке құзыреттілікке қойылатын талаптар:	Тәуелсіздік және қабылданған шешімдерге сенімділік Командада жұмыс істей білу Жұмыстың жаңа әдістерін, қарқынды технологияларды әзірлеу қабілеті Ақпараттың үлкен көлемін талдау және салыстыру мүмкіндігі Жұмыстағы жауапкершілік пен адалдық Басқалармен қарым-қатынасты басқару Жаңашылдыққа ұмтылу, көзқарастардың кендігі, эрудиция	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
С Б Ш шеңберіндегі басқа кәсіптермен байланыс	СБШ деңгейі	Кәсіптің атауы
	7	Орман питомнигінің бастығы
	7	Орманшылық басшысы
13. Кәсіптің карточкасы "Инженер-орман патологы"		
Код:	2132-1-011	
Кәсібі	2132-1	
Кәсіп атауы	Инженер-орман патологы	
С Б Ш бойынша біліктілік деңгейі	6	
С Б Ш бойынша біліктілік деңгейі		
БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі	Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 14 наурыздағы № 120 бұйрығы. Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің табиғат қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және мамандандырылған ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы 3-бөлім. Облыстық немесе республикалық маңызы бар қалалардың орман шаруашылығы ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының біліктілік сипаттамалары 2-тарау. Мамандар лауазымдары 4-параграф. Орман патологы-инженері	
	Білім деңгейі:	Мамандығы: Орман шаруашылығы

Кәсіптік білім деңгейі:	жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Биологиялық және сабақтас ғылымдар	Квалификация:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>1) біліктілігі жоғары деңгейлі маман: жоғары санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру), биологиялық және сабақтас ғылымдар (биология) және біліктілігі жоғары деңгейдегі бірінші санатты инженер лауазымында жұмыс өтілі кемінде үш жыл немесе мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде төрт жыл; бірінші санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру), биологиялық және сабақтас ғылымдар (биология) және біліктілігі жоғары деңгейдегі екінші санатты инженер лауазымында жұмыс өтілі кемінде екі жыл немесе мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде үш жыл; екінші санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру), биологиялық және сабақтас ғылымдар (биология) және біліктілігі жоғары деңгейдегі санаты жоқ инженер лауазымында жұмыс өтілі кемінде бір жыл немесе мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде екі жыл; санатсыз: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман шаруашылығы), биологиялық және сабақтас ғылымдар (биология), жұмыс өтіліне талаптар қойылмайды;</p> <p>2) біліктілігі орта деңгейлі маман: жоғары санатты: "Орман шаруашылығы, бақ-саябақ және ландшафтық құрылыс (түрілері бойынша)", "Биология" бойынша техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім және бірінші санатты біліктілігі орта деңгейлі инженер лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде үш жыл; бірінші санатты: "Орман шаруашылығы, бақ-саябақ және ландшафтық құрылыс (түрілері бойынша)", "Биология" бойынша техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім және екінші санатты біліктілігі орта деңгейлі инженер лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде екі жыл; екінші санатты: "Орман шаруашылығы, бақ-саябақ және ландшафтық құрылыс (түрілері бойынша)", "Биология" бойынша техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім және санатсыз біліктілігі орта деңгейлі инженер лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде бір жыл; санатсыз: "Орман шаруашылығы, бақ-саябақ және ландшафтық құрылыс (түрілері бойынша)", "Биология" бойынша техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.</p>		
Бейресми және ақпараттық біліммен байланыс:			
Басқа ықтимал лауазым атаулары	<p>2143-1-006 орманды қорғау және қорғау инженері</p> <p>2143-1-007 қоршаған ортаны қорғау инженері</p>		
Қызметтің негізгі мақсаты:	<p>Популяция жағдайының маңызды биологиялық көрсеткіштерін анықтау, алынған деректерді талдау негізінде Зиянкестер популяциясының одан әрі дамуы туралы болжам жасау және жою шараларын жүргізудің орындылығы туралы мәселені шешу.</p>		
Еңбек функциясының сипаттамасы			
Еңбек функциялар	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Санитарлық-сауықтыру немесе истребительдік жобаларды әзірлеу үшін орман-патологиялық зерттеуді ұйымдастыру.</p> <p>2. Зиянды организмдердің түрлік құрамын анықтау және зиянды организмдердің ошақтарын түгендеу жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру.</p>	

ының тізбесі:	Қосымша еңбек функциялары:	-
	Дағды 1: Орманның санитарлық жағдайын жақсарту бойынша орман патологиялық тексеру жүргізу	<p>Дағды:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орманды қорғау бойынша жедел және статистикалық есептілікті, дабыл парақтарын талдау. 2. Орман объектілерін анықтау, сипаттау, сәйкестендіру әдістерін қолдану, екпелерге орман-патологиялық сипаттама беру. 3. Орман-патологиялық және өзге де ақпарат дерекқорларымен жұмыс істеу. 4. Негізгі және арнайы компьютерлік бағдарламаларда жұмыс істеу. 5. Жиналған ақпаратты түсіндіру және ұсыну. 6. Картографиялық материалдарды пайдаланыңыз. <p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Орман Кодексі. 2. ҚР Еңбек кодексі. 3. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар және мемлекеттік табиғи-қорық қорының объектілері саласындағы; жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану; өсімдіктер дүниесін қорғау, күзету, қалпына келтіру және пайдалану саласындағы заңнама. 4. Орманды қорғау мәселелері бойынша нормативтік және әдістемелік құжаттар. 5. Ормандарды қорғау жөніндегі техникалық құжаттаманы ресімдеу жөніндегі нормативтік және әдістемелік құжаттар. 6. Ағаш және бұта түрлерінің биологиясы. 7. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері.
Еңбек функциясы 1: Санитарлық-сауықтыру немесе истребительдік	Дағды 2: Тұрақты және (немесе) уақытша байқау пункттерін (тұрақты және (немесе) уақытша сынақ алаңдарын) салу	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі</p> <p>Қажет етілмейді</p> <p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман объектілерін анықтау, сипаттау, сәйкестендіру әдістерін қолдану, екпелерге орман-патологиялық сипаттама беру. 2. Зиянды организмдер популяциясының жағдайын талдау әдістері мен құралдарын қолдану. 3. Орман зиянкестері мен аурулары ошақтарының шекараларын, екпелердің санитарлық және орман патологиялық жай-күйін анықтау және нақтылау. 4. Орман патологиялық мониторинг объектісі бойынша жиналған ақпаратты түсіндіру және ұсыну. 5. Негізгі және арнайы компьютерлік бағдарламаларда жұмыс істеу. 6. Екпе ағаштарды сауықтыруға, сондай-ақ олардың қорғаныштық және санитариялық-гигиеналық функцияларын сақтауға бағытталған орман қорғау, орман шаруашылығы және ұйымдастыру іс-шараларының кешенін әзірлейді; 7. Орман қорғау жұмыстарын жүргізу кезінде еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау бойынша нұсқама жүргізу. <p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Орман шаруашылығы саласындағы заңнамалық және нормативтік құжаттары.

<p>жобаларды әзірлеу үшін орман-патологиялық тексеруді ұйымдастыру</p>		<p>2. Орманды қорғау мәселелері бойынша нормативтік және әдістемелік құжаттар.</p> <p>3. Орман-патологиялық мониторинг өндірісінің технологиясы мен әдістері.</p> <p>4. Еңбек заңнамасының негіздері, Қоршаған ортаны қорғау, ішкі еңбек тәртібі ережелері, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі іс-шаралар.</p> <p>5. Өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.</p> <p>6. Қазақстан Республикасының Орман шаруашылығы саласындағы өзге де заңнамалық және заңға тәуелді нормативтік құқықтық актілері.</p>
	<p>Біліктілікті тану мүмкіндігі</p>	<p>жоқ</p>
	<p>Дағды 3. Тұрақты және таңдамалы жердегі (заттай) бақылаулар</p>	<p>Дағды:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман-патологиялық мониторинг кезінде белгіленген нысан бойынша сынақ алаңдарындағы ағаштарды жеке сипаттау. 2. Бөлімдегі ағаш түрлерін күй санаттары бойынша көзбен бөлу. 3. Зақымдану белгілерін және екпелердің әлсіреуі мен өлу себептерін анықтаңыз. 4. Ағаштарды жай-күй санаттары бойынша тұрақты және (немесе) уақытша сынақ алаңдарында тарату. 5. Екпелерді іріктеп таксациялау. 6. Орман-патологиялық бөлінділерді бөліңіз. 7. Екпелердің санитарлық және орман-патологиялық жағдайын бағалау. 8. Зиянды организмдердің ошақтарын анықтаңыз. 9. Климаттық факторлардың, табиғи апаттардың теріс әсерінен зақымдалған орман алқаптарын анықтаңыз. 10. Зиянды организмдер ошақтарының шекараларын және ормандарға өзге де жағымсыз әсерлерді тақырыптық орман карталарына салу. 11. Бақылау нәтижелерін белгіленген нысанда құжаттау және ормандардың санитарлық және орман патологиялық жай-күйін электрондық түрде немесе қағаз жеткізгіштерде бағалау және оларды деректер базасын қалыптастыру үшін беру. <p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ҚР Орман Кодексі. 2. ҚР Еңбек кодексі. 3. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар және мемлекеттік табиғи-қорық қорының объектілері саласындағы; жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану; өсімдіктер дүниесін қорғау, күзету, қалпына келтіру және пайдалану саласындағы заңнама. 4. Орман-патологиялық мониторинг өндірісінің технологиясы мен әдістері. 5. Өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары. 6. Еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау жөніндегі ішкі еңбек тәртібінің тәртібі.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі</p>	<p>Қажет етілмейді</p>
		<p>Дағды:</p>

		3. Орманды қорғау бойынша техникалық құжаттаманы дайындаудың нормативтік-әдістемелік құжаттары. 4. Геодезия, картография және географиялық ақпараттық жүйелер .
	Дағдыны тану мүмкіндігі :	Қажет етілмейді
Жеке құзыреттілікке қойылатын талаптар:	Топта жұмыс істей білу Қызығушылығы Қарым-қатынас дағдылары Шешім қабылдау қабілеті Ақпаратпен жұмыс істей білу Бастамалық, шешімділік.	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-	
С Б Ш шеңберіндегі басқа кәсіптермен байланыс	СБШ деңгейі	Мамандық атауы
	7	Орман питомнигінің бастығы
	6	Орман шаруашылығы инженері
14. Кәсіптің карточкасы "Орман питомнигінің бастығы"		
Код:	1310-2-021	
Кәсібі	1310-2	
Кәсіп атауы	Орман питомнигінің бастығы	
С Б Ш бойынша біліктілік деңгейі	7	
С Б Ш бойынша ішкі біліктілік деңгейі		
БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі	Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 14 наурыздағы № 120 бұйрығы. Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің табиғат қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және мамандандырылған ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы 2-бөлім. Табиғат қорғау ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының біліктілік сипаттамалары 1-тарау. Басшылар лауазымдары 10-параграф. Орман тұқымбағының басшысы	
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: магистратура	Мамандығы: Орман шаруашылығы Біліктілік:

Жұмыс тәжірибесінде қойылатын талаптар:	кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру, аңшылықтану және аң өсіру), қоршаған орта (экология), биологиялық және сабақтас ғылымдар (биология), өсімдік шаруашылығы (агрономия, топырақтану және агрохимия, жеміс-көкөніс шаруашылығы, өсімдіктерді қорғау және карантин) және ұйымның тиісті бейіні бойынша кемінде бір жыл жұмыс өтілі немесе техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі (орта арнайы, орта кәсіптік) білім: "Орман шаруашылығы, бақ-саябақ және ландшафт құрылысы (түрлері бойынша)", "Агрономия", "Экология және табиғат қорғау қызметі (түрлері бойынша)", және орман шаруашылығы немесе ерекше қорғалатын табиғи аумақтар ұйымдарында жұмыс өтілі кемінде екі жыл.	
Бейресми және ақпараттық біліммен байланыс:		
Басқа ықтимал лауазым атаулары	1210-0-070 Орман шаруашылығы ұйымының басшысы (директоры, президенті және т.б.)	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ормандарды пайдалануды, оларды қорғауды, қорғауды және молықтыруды қамтамасыз ету	
Еңбек функциясының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Өндірістік-экономикалық қамтамасыз ету және ұйымдастыру мекеменің қызметі. 2. Мекеменің қаржы-шаруашылық қызметін ұйымдастыру.
	Қосымша еңбек функциялары:	-
Еңбек қызметі 1:	Дағды 1.	<p>Дағды:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мекемелердің барлық қызметкерлеріне, оның ішінде мемлекеттік орман қорғау және орман өртке қарсы бөлімшелеріне жалпы басшылықты қамтамасыз ету, сондай-ақ оларды жұмыспен қамтамасыз ету. 2. Орман шаруашылығы, орман орналастыру, ормандарды молықтыру және орман өсіру, ормандарды сақтау және қорғау жөніндегі іс-шаралар жоспарлары мен жобаларының дұрыс орындалуын қамтамасыз ету. 3. Қоршаған ортаны ұтымды пайдалануды, ормандарды қалпына келтіруді және орман өсіруді, ормандарды патогенді организмдерден қорғауды қамтамасыз ету, орман өрттерінің алдын алуға және орман шаруашылығын дамытуды арттыруға бағытталған ұйымдық-техникалық және орман шаруашылығы іс-шараларының жүйесін әзірлеуді қамтамасыз ету бойынша ағымдағы және перспективалық өндірістік жоспарлардың дайындалуын бақылауды жүзеге асырады. ормандардың рекреациялық құндылығы. 4. Ғалымдарды тарта отырып, генетикалық-селекциялық негізде тұрақты орман тұқым базасын және генетикалық объектілерді құру жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыру және үйлестіру. 5. Ормандарды молықтыру жұмыстарын (тұқымдарды жинау, отырғызу материалын өсіру, орман дақылдарын жасау), орман

<p>Өндірістік-экономикалық қамтамасыз ету және ұйымдастыру мекеменің қызметі.</p>	<p>Қоршаған ортаны ұтымды пайдалану, қорғаныш орман өсіру және орманды қорғау саласындағы өндірістік-шаруашылық қызметті ұйымдастыру және қолдау</p>	<p>шаруашылығы жұмыстарын жүргізуді (негізгі, аралық пайдалану үшін кесу және т.б.), орман орналастыру ережелерінің сақталуын бақылау және ұйымдастыру.</p> <p>6. Өртке қарсы профилактикалық іс-шаралардың орындалуын, орман өрттерін жедел анықтау мен сөндіруді, орманды бұзушылықтардан қорғауды, орман патологиясының алдын алу және жою шараларын жүргізуді қамтамасыз ету және бақылау.</p> <p>7. Орман шаруашылығы, ормандарды молықтыру және орман өсіру, ормандар мен жануарлар дүниесін сақтау және қорғау саласындағы шетелдік және отандық ғылым мен техниканың әзірлемелерін енгізу.</p> <p>8. Бекітілген жоспарға сәйкес орман дақылдарын іріктеу үлгілерін, көшет материалдарының сапасын бақылау, өсіру мен сату үшін оларды орман тұқымы станциясына жөнелтуді ұйымдастырады;</p> <p>9. Көшеттер өсіруге арналған жоғары сапалы тұқымдарды пайдалануды және өндірістік алаңдарды, тыңайтқыштарды, жабдықтарды, көліктер мен механизмдерді тиімді пайдалануды қамтамасыз етеді;</p>
<p>Дағдыны тану мүмкіндігі</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі</p>	<p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасының Орман кодексі. 2. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы, жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы, тіл туралы, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Қазақстан Республикасының Заңдарын; 3. Учаскенің өндірістік-шаруашылық қызметіне қатысты қаулылар, нұсқаулар, бұйрықтар, нұсқаулар және басқа да нұсқаулық материалдар. 4. Экономика, өндірісті, еңбекті және басқаруды ұйымдастыру негіздері. 5. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары.
<p>Еңбек функциясы 2: Мекеменің қаржы-шаруашылық</p>	<p>Дағды-1 Мекеменің қаржылық-шаруашылық</p>	<p>Дағдылар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Штаттық кестені, шығындар сметасын, бюджеттен тыс қаражаттардың түсу жоспарын дайындауды қадағалау. 2. Ресурстарды неғұрлым үнемді пайдалану, озық технологиялар мен өнімділігі жоғары жабдықтарды енгізу мәселелерін шешу үшін мекеменің қаржы-шаруашылық қызметіне талдау жасау. 3. Жабдықтаушылар алдындағы материалдарға, жабдықтарға, керек-жарақтарға және т.б., ал қызметкерлерге еңбекке ақы төлеу бойынша міндеттемелердің уақтылы орындалуын қамтамасыз ету. 4. Қаржы ресурстарының ұтымды және мақсатты пайдаланылуын бақылау. 5. Өндіріс пен еңбек ресурстарын пайдалану дәрежесін, техниканың, қолданылатын технологиялардың жағдайын, өндірісті, еңбекті және басқаруды ұйымдастыруды бағалау. 6. Ресурстарды тиімдірек пайдалануға, ғылыми-техникалық прогресті таратуға, келеңсіз құбылыстар мен нашар орындалған жұмыстардың себептерін барынша азайтуға бағытталған іс-шаралардың орындалуын бақылау. <p>Білім:</p>

қызметін ұйымдастыру.	қызметін ұйымдастыру және бақылау және оны оңтайландыру жолдары	<p>1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы, орман қорын пайдалану, қорғау және күзету және орман өсімін молайту саласындағы заңдар мен өзге де заңнамалық актілер.</p> <p>2. Орман шаруашылығы қызметіне қатысты жоғары тұрған органдардың жетекші материалдары (қаулылары, нұсқаулары, санитарлық ережелері, нұсқаулары және т.б.).</p> <p>3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері.</p> <p>4. Ресурстарды пайдалану тиімділігін бағалау принциптері мен әдістері.</p> <p>5. Мекеменің қызметін реттейтін құжаттарды әзірлеу механизмі, әдістемесі және бекіту ережелері.</p> <p>6. Есептік құжаттарды жоғары тұрған ұйымдарға, уәкілетті органдарға және басқа да мүдделі ұйымдарға ұсыну принциптері, технологиялары.</p> <p>7. Қауіпсіздік, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі бойынша заңнамалық талаптар.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді
Жеке құзыреттілікке қойылатын талаптар:	<p>Тұрақты өзін-өзі жетілдіру</p> <p>Сынды қабылдай білу</p> <p>Анықтау</p> <p>Бастама</p> <p>Мәселені жедел шешу</p> <p>Тез шоғырлану мүмкіндігі</p> <p>Жоспарлай білу</p> <p>Жұмысыңызды талдаңыз және жетілдіріңіз</p> <p>Қызметкерлерді басқару қабілеті</p> <p>Өз шешімдеріңіздің дұрыстығын талап етіңіз</p> <p>Үйлестіру қабілеті</p> <p>Жоғары білікті команданы таңдаңыз</p> <p>Позитивті кейіпкер</p> <p>Жанашырлық қабілеті</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-	
С Б Ш шеңберіндегі басқа кәсіптермен байланыс	СБШ деңгейі	Мамандығы
	8	Орман шаруашылығы бас инженері
	7	Орманшылық бастығы

4-тарау. Кәсіби стандарттың техникалық деректері

13. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстары министрлігі

Орындаушы:

Жасуланова Айнур , +7 (777) 777 77 85, arushb13@mail.ru

14. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

"Агроөнеркәсіптік бірлестіктер кешені" консорциумы

Орындаушылар:

Мамбетов Б.Т., +7 (777) 116 40 37, forest-institute.kz@mail.ru

Майсупова Б.Д., +7 (705) 776 93 37, bagila.maisupova@mail.ru

15. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 1 , 29.11.2024 г.

16. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -

17. "Атамекен" Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

18. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 2, 2025 г.

19. Болжалды қайта қарау күні: 01.12.2028 г.

Бұйрыққа 2-қосымша

"Ормандарды молықтыру және орман өсіру" кәсіби стандарты

1 тарау. Жалпы ережелер

1. "Ормандарды молықтыру және орман өсіру" кәсіби стандарты (бұдан әрі – Кәсіби стандарт) Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабының 5-тармағына сәйкес әзірленді және білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде кәсіпорындардағы персоналды оқытуға, білім беру мекемелеріндегі қызметкерлер мен түлектерді сертификаттау үшін материалдар әзірлеуге, персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге арналған.

2. Осы кәсіби стандартта мынадай терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) Агротехникалық күтім - шөпті және қалаусыз жаңаратын ағаш-бұта өсімдіктерін жоюға бағытталған агротехникалық іс-шаралар жүргізу.

2) Ормандарды молықтыру – бұл орманды күтіп-баптау және оны сауықтыру жөніндегі шараларды қоса алғанда, бұрын орманмен жабылған алаңдарда орман дақылдарын құру немесе табиғи жаңаруға жәрдемдесу шараларын жүргізу.

3) Гербицидтер - өсімдіктерді жою үшін қолданылатын химиялық заттар. Өсімдіктерге әсер ету сипаты бойынша өсімдіктердің барлық түрлерін өлтіретін үздіксіз әсер ететін гербицидтер және өсімдіктердің кейбір түрлеріне әсер ететін және басқаларына зиян келтірмейтін селективті (селективті) әсер ететін гербицидтер болып бөлінеді.

4) Жоюға бағытталған іс-шаралар - зиянкестерді немесе ауру қоздырғыштарын тікелей жоюға бағытталған күрес шаралары

5) Орман өсіру – бұрын орман астында болмаған аумақтарда жасанды орман екпелерін құру және өсіру.

6) Орман питомнигі-орман отырғызу материалын өсіруге арналған учаске. Ескерту. Питомник отырғызу материалын өсіруге арналған кәсіпорынды немесе оның мамандандырылған бөлігін білдіреді.

7) Орман тұқым шаруашылығы-құнды тұқым қуалайтын қасиеттері бар тұқым алу теориясы мен практикасы.

8) Жабық тамыр жүйесі бар отырғызу материалы-бұл арнайы субстратта өсірілген және бір кесек Жермен тұрақты өсетін жерге отырғызуға арналған көшеттер немесе көшеттер.

9) Орман дақылдарын құру технологиясы – жаңа алаңға отырғызылған берілген сападағы отырғызу материалының табысты өсуін және дамуын қамтамасыз ететін дәйекті тәсілдер мен операциялардың жиынтығы.

10) Орман отырғызу материалын өсіру технологиясы - орман питомнигінде берілген сападағы отырғызу материалын өсіруді қамтамасыз ететін дәйекті агротехникалық тәсілдер мен операциялардың жиынтығы.

11) Орнықты орман пайдалану – бұл қоғамның тұрақты негізде орман ресурстарына , пайдалылықтары мен қызметтеріне көпжақты қажеттіліктерін қамтамасыз ететін орнықты даму мақсаттарына қызмет ететін орман ресурстарын басқарудың жоғары деңгейінің көрсеткіші.

3. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар қолданылады:

- 1) БА – біліктілік анықтамалығы;
- 2) БТБА - Бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы;
- 3) ҰБК - ұлттық біліктілік шеңбері;
- 4) СБШ-Салалық біліктілік шеңбері;
- 5) ЭҚТК-Экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіші.

2 тарау. Кәсіби стандарттың паспорты

4. Кәсіби стандарттың атауы: "Ормандарды молықтыру және орман өсіру".

5. Кәсіби стандарт коды:

6. ЭҚТК сәйкес секцияны, бөлімді, топты, сыныпты және кіші сыныпты көрсету:

Секция А. Ауыл, орман және балық шаруашылығы

02 Орман шаруашылығы және ағаш кесу

02.1 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі

02.10 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі

02.10.0 Орман шаруашылығы және өзге де орман шаруашылығы қызметі

02.4 ағаш өсіруге және ағаш кесуге байланысты қызметтер

02.40 орман шаруашылығымен және ағаш кесумен байланысты қызметтер

02.40.0 орман шаруашылығымен және ағаш кесумен байланысты қызметтер

7. Кәсіби стандарттың қысқаша сипаттамасы: "Ормандарды молықтыру және орман өсіру" Кәсіби стандарты тұқым мен конустарды дайындауды қоса алғанда, орман шаруашылығы іс-шараларын ұйымдастырумен және басқарумен айналысатын мамандардың құзыреттері мен кәсіби дағдыларына қойылатын талаптарды анықтайды. Кәсіби стандарт орман дақылдарын құру, агротехникалық шараларды жүргізу,

отырғызу материалын өсіру, орман питомниктерін ұйымдастыру және басқару сияқты негізгі қызмет салаларын қамтиды.

8. Кәсіптер карточкаларының тізімі:

- 1) Орман шаруашылығындағы біліктілігі жоқ жұмысшы - 1 СБШ-нің деңгейі
- 2) Ағаш тұқымдарын және бүршіктерін дайындаушы - 3 СБШ-нің деңгейі
- 3) Орман дақылдарын өндіру мастері - 4 СБШ-нің деңгейі
- 4) Орман пайдалану және орман өсіру жөніндегі инженерлер - 6 СБШ-нің деңгейі
- 5) Орман шаруашылығындағы басшы (басқарушы, меңгеруші) - 7 СБШ-нің деңгейі

3-тарау. Кәсіптер картасы

9. Кәсіптің карточкасы "Орман шаруашылығындағы біліктілігі жоқ жұмысшы":			
Код:	9211-4		
Кәсібі	9211-4-003		
Кәсіп атауы	Орман шаруашылығындағы біліктілігі жоқ жұмысшы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі			
СБШ бойынша біліктілік деңгейі			
БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі			
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: бастауыш білім	Мамандық:	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Бейресми және ақпараттық біліммен байланыс:			
Басқа ықтимал лауазым атаулары	9211-4-007 - Ағаштарға күтім жасау жөніндегі жұмысшы		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Отырғызу, агротехникалық іс-шаралар (суару, топырақты қопсыту және қопсыту, органикалық тыңайтқыштар енгізу, құрғақ бұтақтарды кесу және қураған жерлерді жинау).		
Еңбек функциялардың сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Қорғаныс екпелерін құру үшін дайындық және негізгі жұмыстарды орындау. 2. Көктемгі және күзгі орман отырғызу жұмыстарын жүргізу.	
	Қосымша еңбек функциялары:		
		Дағдылар:	

<p>Еңбек функциясы 1: Қорғаныс екпелерін құру үшін дайындық және негізгі жұмыстарды орындау.</p>	<p>Дағды 1: Қорғаныс екпелерін құруға дайындық бойынша біліктілігі жоқ жұмыстарды жүргізу</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Орман-мәдени алаңда дайындық жұмыстарын жүргізу (қураған ағаштарды, тастарды жинау, тазалау және т.б.). 2. Орман-мәдени алаңның шекараларында бағаналар орнату. 3. Орман-мәдени алаңда қазу орындарын дайындаңыз, қар бүршіктерін жасаңыз. 4. Отырғызу материалын алаңға қазып алыңыз немесе оның қарлы бортын салыңыз. 5. Механикаландырылған отырғызудан кейін көшеттерді қолмен отырғызу, дақылдарды толықтыру, көшеттерді мандрельдеу. 6. Ағаш отырғызу машиналарында (отырғызғыштарда) көшеттерді механикаландырылған отырғызуды жүзеге асыру. 7. Өсімдіктерді механикалық отырғызу кезінде мандрельдің орындалуын ұйымдастырыңыз және бақылаңыз. 8. Көшеттерді арамшөптерден тазарту және қопсыту. 9. Қатар аралықтарында шөп шабу. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар және мемлекеттік табиғи-қорық қорының объектілері саласындағы; жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану саласындағы; өсімдіктер дүниесін қорғау, күзету, қалпына келтіру және пайдалану саласындағы заңнамалар. 2. Ормандарды молықтыру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Топырақты өндеудің әртүрлі жүйелері мен әдістерінің технологиялары. 5. Рұқсат етілген гербицидтерді қолдануға қойылатын талаптар, оларды енгізу нормалары мен мерзімдері. 6. Термиялық өндеуді жүргізу кезіндегі өрт қауіпсіздігі қағидалары. 7. Машиналар мен механизмдердің техникалық сипаттамалары мен жұмыс нұсқаулары. 8. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі:</p>	<p>Қажет етілмейді</p>
<p>Еңбек функциясы 2: Көктемгі және күзгі орман отырғызу</p>	<p>Дағды 1: Орман қорғау екпелерін отырғызу және оларға күтім жасау</p>	<p>Дағдылар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағаш отырғызу ережелерін сақтау. 2. Отырғызу материалдарының ашық тамыр жүйесінің кебуіне жол бермеңіз. 3. Жабық тамыр жүйесі бар ағаштарды отырғызу кезінде топырақ комасының құлауына жол бермеңіз. 4. Агротехникалық шараларды (суару, арамшөптерді жою және топырақты қопсыту, органикалық тыңайтқыштарды қолдану) дұрыс және уақтылы жүргізу. 5. Ағаш өсіру шараларын дұрыс жүргізіңіз. <p>Білімдер:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман-мәдени алаңда, бағаналарды орнату және орман-мәдени алаңды шектеу жөніндегі дайындық жұмыстарының қағидалары мен талаптары. 2. Қазбаларды дайындау және оларға отырғызу материалын орналастыру ережелері. 3. Қар борты мен оны жабуға арналған материалдарды орындауға қойылатын талаптар.

жұмыстар ы н жүргізу.	жұмыстар ы	4. Көшеттер мен көшеттерді қолмен отырғызу талаптары, нормативтері мен ережелері, отырғызу сапасына қойылатын талаптар. 5. Механикаландырылған ағаш отырғызу жұмыстарын жүргізу жөніндегі нұсқаулықтар, қағидалар мен талаптар. 6. Орман дақылдарына агротехникалық күтім жүргізуге қойылатын талаптар. 7. Орман-мәдени жұмыстарды механикаландыру кезінде техниканы, жабдықтар мен құрылғыларды пайдалану кезіндегі қауіпсіздік техникасы жөніндегі ереже. 8. Орындалатын жұмыстардың сапасына қойылатын талаптар. 9. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.		
	Дағдыны та н у мүмкіндігі :	Қажет етілмейді		
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар:		Физическая выносливость Контактность Инициативность		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:				
СБШ -нің ішіндегі басқа кәсіптермен байланыс:		СБШ-нің деңгейі:	Кәсіптің атауы:	
10. Кәсіптің карточкасы "Ағаш тұқымдарын және бүршіктерін дайындаушы"				
Код:		6210-9		
Кәсібі		6210-9-001		
Кәсіп атауы		Ағаш тұқымдарын және бүршіктерін дайындаушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі		3		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі		-		
БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі				
Кәсіптік білім деңгейі:		Білім деңгейі: ТЖКБ (жұмысшы кәсіптер)	Мамандық: Орман ағашын жығушы	Біліктілік: Орманшы
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:		-		
Бейресми және ақпараттық біліммен байланыс:		-		
Басқа ықтимал лауазым атаулары		6210-1-002 Орманшы 6210-9-002 Дайындаушы (орман шаруашылығы)		
		Жұмысқа қабылдау кезінде кәсіби қызметтің мазмұны мен сапасына бірыңғай талаптарды біріздендіру, белгілеу және қолдау, сондай-ақ азаматтық қорғанысты ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі мамандарға қойылатын біліктілік		

Қызметтің негізгі мақсаты:	талаптарын айқындау. Азаматтық қорғаныс саласындағы мамандарға қажетті дағдыларды, дағдыларды және білімді сипаттау.	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Өсіп келе жатқан ағаштардан тұқым, жеміс және конус жинау. 2. Кесілген ағаштардан немесе жер бетінен орман тұқымы шикізатын дайындау.
	Қосымша еңбек функциялары	-
Еңбек 1-функция : өсіп келе жатқан тұқымдарды, жемістерді және конустарды Жинау	<p>Дағды 1: Ағаш шатырына көтерілмей өсетін ағаштардан орман тұқымдарын жинау</p>	<p>Дағдылар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тұқымдарды, жемістер мен конустарды әртүрлі тәсілдермен тәжге көтерілмей дайынданыз: ошмыгивание, кесу, жырту, кесу, құлату және т. б. 2. Тұқымдарды, жемістер мен конустарды жинауға арналған құрылғыларды қолданыңыз-кескіштер, кескіштер, ілгектер, жеміс жинаушылар және т. б. 3. Еңбекті қорғау талаптарына сәйкес жұмыс орнын ұйымдастырудың қауіпсіздігін қамтамасыз ету. 4. Бірге өскен кезде орман тұқымдарын тұқымдар мен түрлер бойынша бөлек, ал фенологиялық нысандары ерекшеленетін ағаш тұқымдарының орман тұқымдары үшін – осы нысандар бойынша бөлек жинауды қамтамасыз ету. 5. Орман екпелерінің биоэкологиялық функцияларына зиян келтірмейтін тәсілдермен барлық өндірістік операцияларды жүргізу <p>Білімі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Өнімділік көрсеткіштері негізінде тұқым жинау орындары. 2. Тұқымдарды, жемістер мен конустарды дайындау мерзімі мен көлемі. 3. Тұқымдарды, жемістер мен конустарды жинауға арналған өндіріс нормалары. 4. Тұқым, жеміс және конус жинау құралдарын пайдалану кезіндегі қауіпсіздік ережелері. 5. Орындалатын жұмыстардың сапасына қойылатын талаптар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді
	2-дағды: ағаш шатырына көтеріліп өсетін ағаштардан орман тұқымы шикізатын жинау	<p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тәжге көтерілу үшін құрылғылар мен өрмелеу құрылғыларын қолданыңыз. 2. Көтергіштердің әртүрлі модификацияларын қолдана отырып, тәжге көтерілу. 3. Конустарды, тұқымдарды және жемістерді кесу, жұлу, күйдіру, кесу үшін әртүрлі құрылғыларды қолданыңыз. 4. Пайдаланыңыз діріл және пневматикалық конустар мен жемістерді жинау әдістері. 5. Тұқымдардың, жемістердің және конустардың әртүрлі партияларын бөлек жинау және тасымалдау. <p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тұқымдардың, жемістердің, конустардың белгілі бір түрін жинауға және жинауға қойылатын талаптар. 2. Тұқым жинау орындары, өндіру нормалары және дайындау жұмыстарының жоспар-кестесі. 3. Модификация, қолданылатын сүңгуір құрылғыларына, көтергіштерге және діріл құрылғыларына арналған нұсқаулар.

		<p>4. Тұқымдардың біртекті партиясын қалыптастыру ережелері.</p> <p>5. Тәжге көтеру құралдарын және тұқымдарды, жемістер мен конустарды жинауға арналған құралдарды пайдалану кезіндегі қауіпсіздік ережелері.</p>
	Дағдыны т а н у мүмкіндігі	Қажет етілмейді
Еңбек 2-функция : кесілген ағаштардан немесе ж е р бетінен орман тұқымының шикізатын жинау.	Дағды 1: Кесілген ағаштардан немесе ж е р бетінен тұқымдарды , жемістерді немесе конустарды жинау	<p>Дағдылар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Құлаған ірі тұқымдарды (емен, бук, жаңғақ, алма және т.б.) жинауға арналған аумақты астыңғы қабаттан және қоқыстан тазалаңыз. 2. Кесілген ағаштардан орман тұқымдарын, жемістер мен конустарды қолмен, қылшықтау немесе тырнау арқылы жинаңыз. 3. Ағаштарды кесу және кейіннен тұқым жинау кезінде қауіпсіздік талаптарын жүзеге асыру. 4. Орман тұқымдарын, жемістерді және конустарды жинау үшін құралдарды пайдаланыңыз. 5. Тұқымдардың, жемістердің немесе конустардың біртекті партиясын жасаңыз. <p>Дағдылар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тұқымдардың, конустардың және жемістердің белгілі бір түрін жинау ережелері мен талаптары. 2. Тырнау және тарау тәсілдері. 3. Орман тұқымы шикізатының біртекті партиясын жасауға қойылатын талаптар. 4. Қолданылатын құрылғыларды пайдалану нұсқаулары. 5. Ағаштарды кесу және құлаған ағаштардан тұқым жинау, тұқымдарды, жемістер мен конустарды жинауға арналған құрылғылар мен құралдарды пайдалану кезіндегі қауіпсіздік ережелері.
	Дағдыны т а н у мүмкіндігі	Қажет етілмейді
	2-дағды: ағаш кесу мақсаттары н а арналған жабдықтар д ы , құралдар м е н құрылғыла р д ы дайындау және ұсақ жөндеу	<p>Білім</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағаш дайындау құралдары мен жұмысқа арналған құрылғыларды дайындауды жүргізу. 2. Құрылғылардың, құралдардың немесе жабдықтардың бұзылуын немесе жетіспеушілігін уақтылы анықтаңыз. 3. Жабдықты ұсақ жөндеуді, құрал-саймандардың кесетін бөліктерін қайрауды жүргізу. 4. Жабдықтар мен құралдарды жұмыс және таза күйде ұстаңыз. 5. Құралдар мен құрылғыларды ұсақ сақтауға дайындаңыз. <p>Білімі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қолданылатын жабдықтың, айлабұйымдар мен құралдардың нұсқаулықтары мен техникалық сипаттамасы. 2. Ағаш дайындау жабдықтарын сақтауға қойылатын талаптар. 3. Тұқымдарды, жемістер мен конустарды жинауға арналған құрылғылар мен құралдарға ұсақ жөндеу жүргізу кезіндегі қауіпсіздік ережелері.
	Дағдыны т а н у мүмкіндігі	Қажет етілмейді
	Жеке құзыреттілікке қойылатын талаптар:	<p>Физикалық төзімділік</p> <p>Пәндік-тиімді ойлау</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p>

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-		
СБШ шеңберіндегі басқа кәсіптермен байланыс	СБШ деңгейі	Кәсіптің атауы	
	5	Орманшы (орманды қорғау жөніндегі мемлекеттік инспектор)	
11. Кәсіптің карточкасы "Орман дақылдарын өндіру мастері"			
Код:	6210-9		
Кәсібі	6210-9-005		
Кәсіп атауы	Орман дақылдарын өндіру мастері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	4		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	-		
БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі	-		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім беру ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандығы: Орман ағашын жығушы	Біліктілігі: орман шебері
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	-		
Бейресми және ақпараттық біліммен байланыс:	-		
Басқа ықтимал лауазым атаулары	-		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман дақылдарын отырғызу және өсіру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және орындау		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі	Міндетті еңбек функциялары:	1. Орман дақылдарына дайындық жұмыстары және топырақты өңдеу. 2. Орман дақылдарын құру және оларға күтім жасау.	
	Қосымша еңбек функциялары	-	
Дағды 1:	Дағдылар: 1. Орман дақылдарын отырғызуға учаскені дайындау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру (бағаналарды орнату, учаскені тазарту, тастарды жинау және т. б.) 2. Топырақты өңдеуді ұйымдастыру және жүргізу: механикалық (машиналар мен механизмдерді қолдана отырып), химиялық (гербицидтерді қолдана отырып) немесе термиялық (от).		

Еңбек функциясы 1: Орман дақылдарына дайындық жұмыстары және топырақты өңдеу	Топырақты механикалық, химиялық немесе термиялық өңдеу	<p>3. Топырақты өңдеу бойынша барлық агротехникалық талаптарды орындау (өңдеу жүйесі, жер жырту тереңдігі және т.б.).</p> <p>4. Топырақты өңдеуге арналған машиналар мен механизмдердің оңтайлы жүйесін анықтау.</p> <p>Білім:</p> <p>1. Ормандарды молықтыру және орман өсіру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қағидалар, ережелер, қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.).</p> <p>2. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері.</p> <p>3. Топырақты өңдеудің әртүрлі жүйелері мен әдістерінің технологиялары.</p> <p>4. Рұқсат етілген гербицидтерді қолдануға қойылатын талаптар, оларды енгізу нормалары мен мерзімдері.</p> <p>5. Термиялық өңдеуді жүргізу кезіндегі өрт қауіпсіздігі қағидалары.</p> <p>6. Машиналар мен механизмдердің техникалық сипаттамалары мен жұмыс нұсқаулары.</p> <p>7. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Қажет етілмейді
	Дағды 2 Тыңайтқыштар мен өсу активаторларын қолдану	<p>Дағдылар:</p> <p>1. Оңтайлы тыңайтқыштарды, стимуляторларды және өсу активаторларын тандаңыз.</p> <p>2. Орман дақылдарын отырғызғанға дейін және отырғызғаннан кейін топыраққа өсу заттарын енгізу бойынша жұмыстар жүргізу.</p> <p>3. Енгізудің қажетті нормаларын, мерзімдері мен еселіктерін тандаңыз.</p> <p>Білім:</p> <p>1. Ормандарды молықтыру және орман өсіру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қағидалар, ережелер, қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.).</p> <p>2. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері.</p> <p>3. Тыңайтқыштармен жұмыс істеу талаптары, қолдану нормалары, әдістері мен мерзімдері.</p> <p>4. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары</p>
Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді	
	<p>Дағдылар:</p> <p>1. Өсімдіктерді отырғызу схемаларын, оларды алаңға орналастыруды түсіну.</p> <p>2. Отырғызу материалын отырғызуға дайындаңыз (зақымдалған және ұзын тамырларды кесу, стимуляторларға малыну, спикер жасау және т.б.).</p> <p>3. Тамырлардың кебуіне жол бермей, отырғызу материалын сақтауды қамтамасыз ету.</p> <p>4. Орман дақылдары жобасына сәйкес орман алқабына өсімдіктер отырғызуды жүргізу.</p> <p>5. Белгіленген отырғызу агротехникасын орындау үшін отырғызушыларды бақылаңыз (тамыр жүйесінің тереңдігі мен Мұқият жабылуы, тамырларды спикерге батыру және т.б.).</p> <p>6. Өсімдіктерді алаңға дұрыс орналастыруды, отырғызу схемасын және тамыр жүйесін мұқият отырғызуды тексеріңіз.</p>	

Дағды 1: Орман дақылдарын отырғызу	7. Өсімдіктерді механикалық отырғызу кезінде мандрельдің орындалуын ұйымдастырыңыз және бақылаңыз.
	8. Өсімдіктерді отырғызу үшін машиналар мен механизмдерді қолданыңыз.
	Білімі: 1. Қазақстан Республикасының Заңдарын: "Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы" (бұдан әрі – ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы Заңы); "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" (бұдан әрі – жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Заңы); "Өсімдіктер дүниесі туралы" (бұдан әрі – өсімдіктер дүниесі туралы Заңы); "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" (бұдан әрі – тіл туралы Заңы); "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" (бұдан әрі – сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Заңы); 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қағидалар, ережелер, қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Отырғызу материалын дайындауға қойылатын талаптар. 5. Ауылшаруашылық технологиясы және отырғызу талаптары. 6. Машиналар мен механизмдерді пайдалану жөніндегі Нұсқаулық. 7. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
Дағдыны т а н у мүмкіндігі	Қажет етілмейді
Еңбек функциясы 2: Орман дақылдарын құру және оларға күтім жасау	Дағдылар: 1. Стимуляторлар мен басқа да өсу заттарын қолдана отырып, тұқымдарды егу алдында өңденіз. 2. Орман өсіру алаңына тұқым себуді қолмен немесе механизмдерді қолдану арқылы жүзеге асырыңыз. 3. Агротехникалық талаптардың дұрыс орындалуын бақылауды қамтамасыз ету: себу схемасы, себу нормасы, тұқым себу тереңдігі және мульчирование.
	Білімі: 1. Қазақстан Республикасының Заңдарын: "Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы" (бұдан әрі – ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы Заңы); "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" (бұдан әрі – жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Заңы); "Өсімдіктер дүниесі туралы" (бұдан әрі – өсімдіктер дүниесі туралы Заңы); "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" (бұдан әрі – тіл туралы Заңы); "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" (бұдан әрі – сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Заңы); 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қағидалар, ережелер, қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Әр түрлі орман түрлерінің тұқымдарының биологиялық ерекшеліктері. 5. Стимуляторларды, фунгицидтерді және өсу заттарын қолдануға қойылатын талаптар. 6. Орман өсіру алаңына тұқым себу схемалары. 7. Орман-мәдени жұмыстарға арналған машиналар жүйесі. 8. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағды 2: Орман дақылдарын егу

Дағдыны т а н у мүмкіндігі	Қажет етілмейді	
Дағды 3 Агротехникалық күтімді жүргізу және дақылдарды толықтыру	<p>Дағдылар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ауа-райына байланысты агротехникалық күтімнің әдістерін, мерзімдерін және жиілігін анықтау. 2. Арамшөптермен механикалық жолмен немесе гербицидтерді қолдану арқылы күресіңіз. 3. Механикалық немесе химиялық әдістермен қатты ағаштармен қарқынды өскен кезде дақылдарды ағартуды жүзеге асырыңыз. 4. Орман дақылдарын толықтыру. 5. Зиянкестер мен ауруларға қарсы іс-шараларды орындау. <p>Білімі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қазақстан Республикасының Заңдарын: "Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы" (бұдан әрі – ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы Заңы); "Жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы" (бұдан әрі – жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы Заңы); "Өсімдіктер дүниесі туралы" (бұдан әрі – өсімдіктер дүниесі туралы Заңы); "Қазақстан Республикасындағы тіл туралы" (бұдан әрі – тіл туралы Заңы); "Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" (бұдан әрі – сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Заңы); 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қағидалар, ережелер, қаулылар, нұсқаулықтар, санитариялық қағидалар, нұсқаулықтар және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Агротехникалық күтімді орындау технологиясы. 5. ҚР аумағында қолдануға рұқсат етілген гербицидтерді, фунгицидтерді, арборицидтерді және басқа да пестицидтерді пайдалануға қойылатын талаптар. 6. Күтім жұмыстарын орындауға арналған машиналар мен жабдықтардың техникалық сипаттамалары. 7. Орман дақылдарын толықтыруды жүргізудің агротехникасы. 8. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары. 	
Дағдыны т а н у мүмкіндігі	Қажет етілмейді.	
Жеке құзыреттілікке қойылатын талаптар:	<p>Бастамашылдық, коммуникабельділік, өз шешімдерінің дұрыстығына сендіру қабілеті</p> <p>Өз әрекеттері мен бағыныштылардың жұмысы үшін жауапкершілік</p> <p>Білім беруді арттыруға, өзін-өзі тәрбиелеуге және білім жинақтауға ұмтылу</p> <p>Жұмысты жоспарлау мүмкіндігі</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
С Б Ш шеңберінд	С Б Ш деңгейі	Кәсіптің атауы

егі басқа кәсіптермен байланыс	6	Орман шаруашылығын қалпына келтіру және орман екпелерін салу инженері
12. Кәсіптің карточкасы "Орман пайдалану және орман өсіру жөніндегі инженері"		
Код:	2132-1	
Кәсібі	2132-1-013	
Кәсіп атауы	Орман пайдалану және орман өсіру жөніндегі инженерлер	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	6	
СБШ бойынша біліктілік ішкі деңгейі		
БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі	<p>Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 14 наурыздағы № 120 бұйрығы.</p> <p>Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің табиғат қорғау ұйымдарының , орман шаруашылығы ұйымдарының және мамандандырылған ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы</p> <p>2-бөлім. Табиғат қорғау ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының біліктілік сипаттамалары</p> <p>2 тарау. Мамандардың лауазымдары</p> <p>3-параграф. Ормандарды қалпына келтіру инженері (ормандарды молықтыру және орман өсіру инженері)</p>	
Кәсіптік білім деңгейі:	<p>Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)</p> <p>Мамандығы: Орман шаруашылығы</p>	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>біліктілігі жоғары деңгейлі маман: жоғары санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру) және біліктілігі жоғары деңгейдегі бірінші санатты инженер лауазымында кемінде үш жыл жұмыс өтілі немесе мамандығы бойынша кемінде төрт жыл жұмыс өтілі; бірінші санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру) және біліктілігі жоғары деңгейдегі екінші санатты инженер лауазымында жұмыс өтілі кемінде екі жыл немесе мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде үш жыл; екінші санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру) және біліктілігі жоғары деңгейдегі санаты жоқ инженер лауазымында жұмыс өтілі кемінде бір жыл немесе мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде екі жыл; санатсыз: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру), жұмыс өтіліне талап қойылмайды;</p>	
Бейресми және ақпараттық біліммен байланыс:	-	
	2132-1-014 - Орман дақылдары жөніндегі инженерлер	

Басқа ықтимал лауазым атаулары	2132-1-009 - Орманды қалпына келтіру жөніндегі инженерлер	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Мемлекеттік орман қоры алқаптарында және өзге де санаттағы алқаптарда (ауыл шаруашылығы мақсатындағы жерлерде, құмдарда және т.б.) ормандарды молықтыру және орман өсіру, сондай-ақ ормандардың тұқымдық құрамын жақсарту және олардың өнімділігі мен беріктігін арттыру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және үйлестіру.	
Еңбек функцияларының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1.Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және құжаттаманы сапалы жүргізуді қамтамасыз ету. 2. Орман тұқымын өндіру бойынша жұмыстар жүргізу.
	Қосымша еңбек функциялары	-
Дағды 1: Орман питомнигінде отырғызу материалын өсіру	<p>Дағдылар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Питомник жұмыстарының өндірістік-шаруашылық жоспарын, агротехникалық іс-шаралардың күнтізбелік жоспарларын жасау. 2. Қабылданған технологияларға сәйкес орман питомнигіндегі маусымдық жұмыстарды үйлестіру және ұйымдастыру. 3. Питомниктердің өндірістік бөлімшелерінде отырғызу материалын техникалық қабылдау және түгендеу жүргізу. 4. Көшеттерді зиянкестер мен аурулардан қорғау және алдын алу бойынша іс-шаралар жоспарын әзірлеу. 5. Отырғызу материалын өсіру және питомниктік жұмыстарды механикаландыру бойынша озық технологияларды зерделеу, талдау және енгізу. 6. Өртке қарсы профилактика жөніндегі іс-шараларды әзірлеу және жүргізуді бақылау. 7. Жоғары тұрған ұйымдарға есептіліктің барлық түрлерін дайындау және ұсынуды қамтамасыз ету. 8. Есепке алу жөніндегі техникалық құжаттаманы (орман питомниктерін есепке алу кітабы және т. б.), статистикалық есептілікті жүргізу, орманды қалпына келтіру өндірісінің жай-күйі мәселелері бойынша талдамалық қорытындылар мен анықтамалар жасау <p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, қоршаған ортаны қорғау және табиғатты ұтымды пайдалану жөніндегі нормативтік құжаттама және заңнамалық актілер. 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылары, қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Ағаш және бұта түрлерінің орман және биологиялық сипаттамалары. 5. Отырғызу материалын өсірудің әртүрлі технологиялары мен агротехникалық шаралары. 6. Механикаландыру құралдары, олардың негізгі сипаттамалары және питомник жұмыстарын жүргізу кезінде қолданылуы. 7. Әртүрлі тыңайтқыштарды, стимуляторларды, гербицидтерді және басқа химиялық және биологиялық препараттарды қолдану әдістері, нормалары және кезеңі. 	

		<p>8. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары. 9. Экономика және өндірісті ұйымдастыру, Еңбек және басқару негіздері.</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру және құжаттаманы сапалы жүргізуді қамтамасыз ету.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі</p>	<p>Қажет етілмейді</p>
	<p>Дағды 2: Орман дақылдарын құру және табиғи жаңаруға жәрдемдесу</p>	<p>Дағдылар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мемлекеттік орман қорындағы орман мәдени жұмыстарының көлемін айқындау, орман дақылдарын егу және отырғызу, құндылығы төмен екпелерді реконструкциялау және табиғи жаңаруға жәрдемдесу шаралары бойынша жобалық техникалық құжаттаманы тексеру және бекітуге дайындау. 2. Орман-мәдени жұмыстарды жүргізу бойынша күнтізбелік жоспарлар жасау. 3. Агротехникалық іс-шаралардың уақтылы және дұрыс орындалуын және орман дақылдарын құру және табиғи жаңаруға жәрдемдесу жөніндегі жұмыстардың сапасын ұйымдастыру және бақылау. 4. Арамшөптердің құрамын анықтаңыз және олармен күресу шараларын жасаңыз. 5. Тыңайтқыштардың әртүрлі түрлерін және өсімдіктердің өсуін биологиялық реттегіштерді қолдану қажеттілігі мен мерзімдерін анықтаңыз. 6. Тұрақты тұрақты өнімді орман дақылдарын өсіру жөніндегі іс-шараларды, өртке қарсы алдын алу және екпелерді зиянкестер мен аурулардан қорғау жөніндегі шараларды әзірлеу және енгізу. 7. Орман орналастыру және осы салада маманданған жобалау-іздігіру ұйымдары әзірлеген жобаларға сәйкес ормандарды молықтыру және орман өсіру бойынша мемлекеттік орман қорындағы жұмыс көлемін айқындайды; 8. Филиалдарда мекеменің мемлекеттік орман қоры учаскелерінде уақытша және тұрақты орман тұқымы учаскелерін, орман тұқымы плантацияларын құру жұмысын үйлестіреді; 9. Орман тұқымдарын дайындауды, өңдеуді және сақтауды, орман дақылдарын өсіру және орман тұқымбағы жұмыстары технологиясының уақтылы жүргізілуін және сақталуын, сондай-ақ осы жұмыстарды ұйымдастыру және орындау кезінде еңбек қауіпсіздігі және оны қорғау жөніндегі қағидалардың сақталуын қамтамасыз етеді; 10. Ормандарды молықтыру және орман өсіру бойынша жоғары тұрған ұйымдарға барлық есеп түрлері, ақпарат берілуін қамтамасыз етеді; 11. Ормандарды қалпына келтіру жұмыстарының технологиясы мен механикаландыру құралдарын жетілдіру бойынша рационализаторлық ұсыныстарды қарайды. 12. Есепке алу бойынша техникалық құжаттаманы (орман дақылдарын есепке алу кітабы және т.б.), статистикалық есептілікті жүргізу, орман-мәдени өндірістің жай-күйі мәселелері бойынша талдамалық қорытындылар мен анықтамалар жасау.
		<p>Білімі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы, жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы, тіл туралы, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Қазақстан Республикасының Заңдарын; 2. Ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі Жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылары, нұсқаулықтары, қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Орман дақылдарын өндіруде қолданылатын озық технологиялар, орман дақылдарын құру мен өсірудің агротехникалық тәсілдері.

		<p>5. Орман зиянкестері мен ауруларының биологиясы, оларды бақылау әдістері мен құралдары.</p> <p>6. Тыңайтқыштардың әртүрлі түрлерін және басқа өсу реттегіштерін қолдану құрамы, мерзімі және нормалары.</p> <p>7. Орман-мәдени өндірісте қолданылатын механикаландыру құралдары және олардың техникалық сипаттамалары.</p> <p>8. Отандық және шетелдік ғалымдардың ормандарды қалпына келтіру және орман өсіру саласындағы тәжірибесі.</p>
	Дағдыны т а н у мүмкіндігі	Қажет етілмейді
	Дағды 1: Мемлекеттік орман қоры учаскелері н д е тұрақты орман тұқымы базасы объектілерін құру жөніндегі жұмыстар д ы үйлестіру	<p>Дағды:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман тұқымы базасының объектілерін алдын ала іріктеу мақсатында екпелерді селекциялық түгендеуді ұйымдастыру және орындау. 2. Селекциялық және генетикалық мақсаттағы объектілерді заттай бөлу жөніндегі комиссияларға қатысу. 3. Уақытша және тұрақты орман тұқымы учаскелерін немесе плантацияларды салу немесе қалыптастыру бойынша жұмыстарды үйлестіру және орындау. 4. Тұрақты орман тұқымы базасының объектілерін құжаттамалық және заттай ресімдеуді жүргізу. 5. Тұқымның өнімділігін арттыруға және сапасын жақсартуға бағытталған іс-шараларды қамтамасыз ету. 6. Селекция және орман тұқым шаруашылығы саласындағы жаңа ғылыми әзірлемелерді талдау және қолдану.
		<p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы, жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы, тіл туралы, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Қазақстан Республикасының Заңдарын; 2. Орман селекциясы және орман тұқым шаруашылығы мәселелері бойынша жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылары, нұсқаулықтары, қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.). 3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері. 4. Орман тұқым шаруашылығы және селекция негіздері, екпелер мен ағаштардың селекциялық санаттары, тұрақты орман тұқымы базасының объектілерін іріктеудің, отырғызудың және қалыптастырудың негізгі принциптері. 5. Ағаш және бұта түрлерінің биологиялық ерекшеліктері. 6. Орман тұқымы базасының объектілерін қалаудың және қалыптастырудың инновациялық тәсілдері. 7. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.
Еңбек функциясы 2:	Дағдыны т а н у мүмкіндігі	Қажет етілмейді
Орман тұқымын өндіру бойынша жұмыстар жүргізу		<p>Дағдылар</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы, жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы, тіл туралы, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Қазақстан Республикасының Заңдарын; 2. Фенологиялық бақылауларды, қысқа мерзімді және ұзақ мерзімді өнімділікті болжауды, жемістерді есепке алуды ұйымдастырыңыз және орындаңыз. 3. Орман тұқымдарын, жемістер мен конустарды дайындау, өңдеу және сақтау бойынша жұмыстарды ұйымдастыру, орындау және бақылау.

	<p>Дағды 2: Тұқымдарды, жемістер мен конустарды дайындау, өңдеу және сақтау жөніндегі жұмыстарды қамтамасыз ету</p>	<p>4. Тұқым себу сапасын анықтау бойынша талдау жүргізу үшін тұқымдарды есепке алуды, паспорттауды және жөнелтуді қамтамасыз ету.</p> <p>5. Орман тұқымы базасының объектілерін зиянкестер мен аурулардан қорғау, сондай-ақ өртке қарсы профилактика жөніндегі іс-шараларды әзірлеу және жүргізу.</p> <p>6. Орман тұқымы опыт бойынша әлемдік тәжірибені зерделеу және енгізу, егін жинауға арналған жаңа механизмдер мен құрылғыларды анықтау.</p> <p>Білім:</p> <p>1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар жөніндегі заңдар мен өзге де заңнамалық актілер.</p> <p>2. Жоғары тұрған органдардың Орман тұқым шаруашылығы мәселелері бойынша басшылық материалдары (қаулылары, нұсқаулықтары, қағидалары, нұсқаулықтары және т.б.).</p> <p>3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері.</p> <p>4. Әртүрлі ағаш және бұта түрлерінің тұқымдарын жинау, өңдеу және сақтау технологиялары.</p> <p>5. Фенологиялық бақылаулар жүргізу, өнімділікті есепке алу және болжау қағидалары, жеміс беру мерзімдері мен кезеңділігі, тұқымның пісетін уақыты.</p> <p>6. Тұқымдарды, жемістер мен конустарды жинауға арналған құрылғылар мен құрылғыларды, оларды өңдеуге арналған машиналар мен жабдықтарды қолдану қағидалары.</p> <p>7. Тұқымның аурулары мен зиянкестерінің алдын алу және оларға қарсы күрес жөніндегі іс-шараларды жүргізуге қойылатын ережелер мен талаптар.</p> <p>8. Орман тұқымы ісіндегі соңғы ғылыми әзірлемелер.</p> <p>9. Еңбекті қорғау, өндірістік санитария және өртке қарсы қауіпсіздік талаптары.</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі</p>	<p>Қажет етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттілікке қойылатын талаптар:</p>		<p>Тәуелсіздік және қабылданған шешімдерге сенімділік</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p> <p>Жаңа жұмыс әдістерін, қарқынды технологияларды іздеу және дамыту</p> <p>Ақпараттың үлкен көлемін талдау және салыстыру мүмкіндігі</p> <p>Жұмыстағы жауапкершілік пен адалдық</p> <p>Басқалармен қарым-қатынасты басқару</p> <p>Жаңашылдыққа ұмтылу, көзқарастардың кеңдігі, эрудиция</p>
<p>Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:</p>	<p>-</p>	
<p>С Б Ш шеңберіндегі басқа кәсіптермен байланыс</p>	<p>С Б Ш деңгейі</p> <p>6</p> <p>7</p>	<p>Кәсіптің атауы</p> <p>Инженер-орман патологы</p> <p>Орман питомнигінің бастығы</p>
<p>13. Кәсіптің карточкасы "Орман шаруашылығындағы басшы (басқарушы, меңгеруші)"</p>		

Код:	1310-2		
Кәсібі	1310-2-022		
Кәсіп атауы	Орман шаруашылығындағы басшы (басқарушы, меңгеруші)		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	7		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	-		
БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі	<p>Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің табиғат қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және мамандандырылған ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы</p> <p>Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 14 наурыздағы № 120 бұйрығы.</p> <p>2-бөлім. Табиғат қорғау ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының біліктілік сипаттамалары</p> <p>1-тарау. Басшылар лауазымдары</p> <p>8-параграф. Бас орман күтуші (орман күтуші)</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары оқу орнынан кейінгі білім (магистратура, резидентура)	Мамандықтары: Орман шаруашылығы	Біліктілігі:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру, аңшылықтану және аң өсіру), қоршаған орта (экология), биологиялық және сабақтас ғылымдар (биология) және орман шаруашылығы немесе ерекше қорғалатын табиғи аумақтар ұйымдарында кемінде үш жыл жұмыс өтілі.		
Бейресми және ақпараттық біліммен байланыс:	-		
Басқа ықтимал лауазым атаулары	1310-2-023 техникалық басшы (орман шаруашылығында)		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман шаруашылығы мемлекеттік мекемесінің немесе мемлекеттік табиғат қорғау мекемесінің өндірістік, шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметін қамтамасыз ету және ұйымдастыру.		
Еңбек функцияларының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Мекеменің өндірістік-шаруашылық қызметін қамтамасыз ету және ұйымдастыру. 2. Мекеменің қаржылық-экономикалық қызметін ұйымдастыру. 3. Жоғары және орта буын орман саласының қызметкерлеріне басшылық жасау.	
	Қосымша еңбек функциялары	-	
		<p>Дағды:</p> <p>1. Мекемелердің барлық қызметкерлеріне, оның ішінде мемлекеттік орман күзеті мен орман өрт сөндіру бөлімшелеріне жалпы басшылық жасау, сондай-ақ оларды жұмыспен қамтамасыз ету.</p>	

Еңбек функциясы 1: Мекеменің өндірістік-шаруашылық қызметін қамтамасыз ету және ұйымдастыру

Дағды 1: Табиғатты ұтымды пайдалану, орман шаруашылығы, ормандарды молықтыру және орман өсіру, ормандарды қорғау және қорғау саласында өндірістік және шаруашылық қызметті ұйымдастыру және қамтамасыз ету

2. Орман шаруашылығы іс-шаралары, орман пайдалану, ормандарды молықтыру және орман өсіру, ормандарды қорғау және қорғау жөніндегі жоспарлар мен жобалардың дұрыс орындалуын қамтамасыз ету.
3. Табиғатты ұтымды пайдалануды қамтамасыз ету, ормандарды қалпына келтіру және орман өсіру, ормандарды патогендік организмдерден қорғау, орман өрттерінің алдын алуға және ормандардың рекреациялық құндылығын арттыруға бағытталған ұйымдастырушылық, техникалық және орман шаруашылығы іс-шараларының жүйесін әзірлеу жөніндегі өндірістік ағымдағы және перспективалық жоспарларды жасауды бақылау.
4. Ғылыми қызметкерлерді тарта отырып, генетикалық-селекциялық негізде тұрақты орман тұқымы базасын және генетикалық мақсаттағы объектілерді құру жөніндегі іс-шараларды жүзеге асыру және үйлестіру.
5. Орманды қалпына келтіру жұмыстарын жүргізуді (тұқым жинау, отырғызу материалын өсіру, орман дақылдарын құру), орман шаруашылығы жұмыстарын орындауды (басты, аралық пайдалануды кесу және т.б.), орман пайдалану ережелерін сақтауды бақылау және ұйымдастыру.
6. Өртке қарсы профилактикалық шаралардың жүргізілуін, орман өрттерін тез анықтау мен сөндіруді, орман бұзушылықтардан қорғауды, профилактикалық және жойғыш орман патологиялық іс-шаралардың орындалуын қамтамасыз ету және бақылау.
7. Еңбек қауіпсіздігі және оны қорғау бойынша іс-шаралардың орындалуын, еңбек заңнамасының сақталуын қамтамасыз етеді;
8. Орманшылықтың қызметі туралы есеп пен есептілікті ұйымдастырады, қызметтік құжаттамаларды жүргізеді, сондай-ақ орман орналастыру материалдары мен орман қорын есепке алу кітабына ағымдағы өзгерістерді енгізуді қамтамасыз етеді;

Білімі:

1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, орман қорын пайдалану, қорғау және қорғау және ормандарды молықтыру саласындағы заңдар мен өзге де заңнамалық актілер.
2. Орман шаруашылығының қызметіне қатысты жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитарлық ережелер, нұсқаулықтар және т.б.).
3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері.
4. Орман тұқымы, селекция, орман дақылдары, орман питомниктері, пирология, орман шаруашылығы және орман шаруашылығы, фито - және энтомология негіздері.
5. Орман тұқымы, питомник және орман шаруашылығы жұмыстарының технологиялары.
6. Орман шаруашылығы іс-шараларын жүргізу жөніндегі талаптар, әдістемелік нұсқаулар, қағидалар.
7. Ормандарды қорғау және қорғау іс-шараларын орындау бойынша талаптар, әдістемелік нұсқаулар, ережелер және басқа құжаттар.
8. Қазақстан аумағында қолдануға рұқсат етілген гербицидтердің, фунгицидтердің және басқа да химиялық заттардың тізілімі.
9. Орман шаруашылығында қолданылатын техниканың, машиналардың, жабдықтар мен құрылғылардың техникалық сипаттамалары, өндіру нормалары мен нұсқаулықтары.

		10. Еңбекті қорғау, санитарлық және экологиялық қауіпсіздік талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі:	Қажет етілмейді
	Дағды 2: Жалпы мәселелердің орындалуын ұйымдастыру	<p>Дағдылар:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ормандардың тұрақтылығын, беріктігін, өнімділігін және сапалы құрамын арттыру бойынша іс-шараларды анықтау және жүзеге асыру. 2. Орман шаруашылығы саласындағы Интенсификация мен инновациялық әзірлемелерге сәйкес мекеменің қызметін жақсартудың перспективалық бағыттарын және орман шаруашылығы мен орман шаруашылығы өндірісін заманауи техникалық жаратандыруды анықтау және енгізу. 3. Заңды және жеке тұлғалардың Орман ресурстары мен функцияларын пайдаланудың, орман заңнамасында айқындалған нормалар мен ережелердің орындалуының белгіленген тәртібін сақтауын бақылау. 5. Мекемені білікті кадрлармен қамтамасыз ету және олардың әлеуетін ұтымды пайдалану, кәсіптік даярлау және біліктілікті арттыру бойынша шаралар қабылдау. 6. Мекеме қызметкерлерін нысанды киіммен, қару-жарақпен және оқ-дәрілермен, Мүкәммалмен, машиналармен, Механизмдермен және жабдықтармен, химиялық заттармен, қорғау, көзбен шолып бақылау және байланыс құралдарымен қамтамасыз ету. 7. Ормандарды мемлекеттік есепке алу, орман кадастры және орман қоры алқаптарының жай-күйі мен пайдаланылуын есепке алу жөніндегі құжаттаманың жүргізілуін ұйымдастыру және бақылау. 8. Орман орналастыру, жобалау-ізвестіру және басқа да мамандандырылған ұйымдардың дайындық жұмыстары мен далалық ізвестіру жұмыстарына жәрдемдесу, жүргізілген жұмыстардың сапасын бақылау және оларды қабылдауды жүргізу. 9. Орман шаруашылығын ұтымды жүргізу мәселелері бойынша орман пайдаланушыларға және басқа да заңды және жеке тұлғаларға консультациялық, әдістемелік және техникалық көмек көрсету. 10. Заңнамалық, нормативтік, нұсқаулық және әдістемелік құжаттарды жүйелеу және оларды мекеме қызметкерлеріне жеткізу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру және бақылау. 11. Ұзақ мерзімді және қысқа мерзімді бағдарламалардың, жоспарлардың, түрлі құжаттардың, басқарушылық шешімдер мен материалдардың жобаларын әзірлеуге қатысу. 12. Кадр мәселелерін шешу, мекеме қызметкерлерінің қауіпсіз және жайлы жұмыс істеуі үшін жағдай жасау. 13. Еңбек және өндірістік тәртіптің, қауіпсіздік техникасы, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі, қоршаған ортаны қорғау және табиғатты ұтымды пайдалану жөніндегі заңнама талаптарының сақталуын қамтамасыз ету.
		<p>Білім:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы, қоршаған ортаны қорғау және ерекше қорғалатын табиғи аумақтар, орман қорын пайдалану, қорғау және қорғау және ормандарды молықтыру саласындағы заңдар мен өзге де заңнамалық актілер.

		<p>2. Орман шаруашылығының қызметіне қатысты жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитарлық ережелер, нұсқаулықтар және т.б.).</p> <p>3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері.</p> <p>4. Орман шаруашылығы бойынша ғылым мен техника саласындағы соңғы әзірлемелер.</p> <p>5. Орман шаруашылығы, орман мәдени жұмыстары бойынша технологиялар және агротехникалық тәсілдер.</p> <p>6. Ормандарды өрттен қорғау және зиянкестер мен аурулардан қорғау жөніндегі қағидалар, талаптар, әдістемелік нұсқаулар және басқа да іргелі құжаттар.</p> <p>7. Орман кадастры және орман қорын есепке алу ережелері.</p> <p>8. Орман ресурстары мен функцияларын пайдалану тәртібі, орман заңнамасында айқындалған нормалар мен ережелер.</p> <p>9. Мекеменің мемлекеттік орман қорының орман орналастыру материалдары.</p> <p>10. Өндірістік-шаруашылық қызмет бойынша есепті құжаттарды жасау әдістемесі, қағидаттары, талаптары.</p> <p>11. Өндірістік-шаруашылық қызмет бойынша жоғары тұрған ұйымдарға, билік органдарына және басқа да мүдделі ұйымдарға есептік құжаттарды ұсыну қағидаттары, технологиялары.</p> <p>12. Қауіпсіздік техникасы, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі жөніндегі заңнаманың талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді
2-еңбек функциясы : мекеменің қаржылық - экономикалық қызметін ұйымдастыру	Дағды 1: Мекеменің қаржылық-экономикалық қызметін және оны оңтайландыру жолдарын ұйымдастыру және бақылау	<p>Дағды:</p> <p>1. Штат кестесін, шығыстар сметасын, бюджеттен тыс қаражаттың түсу жоспарын жасауды бақылау.</p> <p>2. Ресурстарды үнемді жұмсау, прогрессивті технологиялар мен жоғары өнімді техниканы енгізу мәселелерін шешу үшін мекеменің қаржылық және экономикалық қызметін талдау.</p> <p>3. Жеткізушілер алдында материалдарды, техниканы, қорларды және т.б. төлеу бойынша, қызметкерлер алдында – еңбекақы төлеу бойынша міндеттемелердің уақтылы орындалуын қамтамасыз ету.</p> <p>4. Қаржы ресурстарын ұтымды және мақсатты пайдалануды бақылау.</p> <p>5. Өндірістік және еңбек ресурстарын пайдалану дәрежесін, техниканың, қолданылатын технологиялардың жай-күйін, өндірісті, еңбекті және басқаруды ұйымдастыруды бағалау.</p> <p>6. Ресурстарды неғұрлым тиімді пайдалануға, ғылыми-техникалық прогрестің әзірлемелерін таратуға, жағымсыз құбылыстар мен нашар орындалған жұмыстың себептерін азайтуға бағытталған іс-шаралардың орындалуын бақылау.</p> <p>Білімі:</p> <p>1. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы, жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану туралы, тіл туралы, сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Қазақстан Республикасының Заңдарын;</p> <p>2. Орман шаруашылығының қызметіне қатысты жоғары тұрған органдардың басшылық материалдары (қаулылар, нұсқаулықтар, санитарлық ережелер, нұсқаулықтар және т.б.).</p> <p>3. Еңбек заңнамасының негіздері және ішкі тәртіп ережелері.</p>

		<p>4. Заңтану, экономика және орман шаруашылығын қаржылық жоспарлау негіздері, Қаржы-шаруашылық қызметінің болжамдарын жасау принциптері.</p> <p>5. Ресурстарды пайдалану тиімділігін бағалау принциптері мен әдістері.</p> <p>6. Мекеменің өндірістік және табиғатты қорғау қызметінің ерекшелігі.</p> <p>7. Мекеменің қызметін реттейтін құжаттарды әзірлеу механизмі, әдістемесі және бекіту ережелері.</p> <p>8. Есеп беру құжаттарын жасау әдістемесі, принциптері, талаптары.</p> <p>9. Есепті құжаттарды Жоғары тұрған ұйымдарға, билік органдарына және басқа да мүдделі ұйымдарға ұсыну қағидаттары, технологиялары.</p> <p>10. Жауапкершілікті бөлу және орындаушылар арасында қаржылық-экономикалық жұмыстарды орындау әдістері.</p> <p>11. Қауіпсіздік техникасы, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі жөніндегі заңнаманың талаптары.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді
Еңбек функциясы 3: Жоғары және орта буын орман саласының қызметкерлеріне басшылық жасау	Дағды 1: Жоғары және орта буын орман шаруашылығы қызметкерлерінің өндірістік және шаруашылық қызметін үйлестіру	Дағдылар:
		<p>1. Қызметкерлер арасындағы өзара іс-қимыл түрлерін, өз еңбек нәтижелерін басқа қызметкерлерге беру тәртібін анықтау.</p> <p>2. Мекеме қызметкерлерінің барлық буындарының жұмысында олардың арасында байланыс орнату арқылы үйлесімділікке қол жеткізу.</p> <p>3. Жұмыс топтарын, Ақпараттық жүйелерді құру, үйлестірушіні тағайындау негізінде үйлестіруді жүзеге асыру.</p> <p>4. Сыртқы байланыстарды үйлестіру.</p> <p>5. Тікелей (басшыдан бағыныстыға) және кері (бағыныстыдан басшыға) байланыс түрінде ақпарат беруді қамтамасыз ету.</p> <p>6. Бірлескен келісілген жұмыс пен өзара әрекеттесу қажеттілігі туындайтын өзара түсіністікке, жалпы көзқарастарға және психологиялық стереотиптерге үйлестіруді құру.</p>
		Білімі:
		<p>1. Мекеменің өндірістік-шаруашылық қызметінің міндеттері.</p> <p>2. Мекемені қолдаудың ықтимал тәсілдерін әзірлеу және басқа мүдделі ұйымдармен келісу тәртібі.</p> <p>3. Өндірістік қызметтің әрбір кезеңіндегі іс-қимылдар кезектілігі.</p> <p>4. Әр буынның ішіндегі және бөлімшелер арасындағы жұмыс процесі.</p> <p>5. Өрт қауіпсіздігі ережелері.</p>
	Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді
	Дағды 2:	<p>Дағды</p> <p>1. Ұжымда микроклимат құру, даулы мәселелерді, қызметкерлердің мотивациясы мен мінез-құлқының мәселелерін шешу.</p> <p>2. Бағыныштылардың жұмысын ынталандыру – мамандар мен жұмысшылардың жұмысының тиімділік факторларына әсер ету.</p> <p>3. Мекеменің стратегиясын анықтаңыз және ұйымдастырушылық мәдениеттің нормаларын белгілеңіз.</p> <p>4. Мекемеде қарым-қатынас мәдениетін ақпарат, дәстүрлер, рәміздер, тіл түрінде енгізудің тиімді әдістерін енгізу.</p>

	Ұжымда мінез-құлық пен өзара әрекеттесудің ішкі моделін қалыптастыру	5. Марапаттау, марапаттау және марапаттау критерийлерін анықтаңыз. Білімі: 1. Мекеменің стратегиясын, оның идеологиясы мен мәдениетін анықтайтын ресми құжаттар мен мәлімдемелер. 2. Психология, құқықтану және менеджмент негіздері. 3. Іскерлік қарым-қатынас этикасы мен эстетикасы. 4. Бағыныштыларды көтермелеу құралдары. 5. Мекеменің моральдық құндылықтары мен идеологиясы жазылған құжаттар (Кәсіпорын Жарғысы, кодекс және т.б.). 6. Мәдени саясатты жүзеге асыру принциптері.
	Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді
Жеке құзыреттілікке қойылатын талаптар:	Білімнің жоғары деңгейі, өндірістік тәжірибе және мамандықтағы құзыреттілік. Үнемі өзін-өзі жетілдіру, сынды қабылдай білу, қоршаған әлемді қайта қарау. Мақсат, бастамашылдық, мәселелерді шешудің жеделдігі, өзгерістерге тез назар аудару білу және ең бастысы таңдау. Жұмыстың жаңа түрлерін іздеу және енгізу. Жұмысты жоспарлау, талдау және жақсарту мүмкіндігі. Қызметкерлерді басқару, олардың шешімдерінің дұрыстығын талап ету және өзгеретін факторларға байланысты шешімдерді өзгерту мүмкіндігі. Үйлестіру, өкілеттік беру, жоғары білікті команданы таңдау мүмкіндігі. Позитивті мінез-құлық, эмпатия қабілеті.	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:		
СБШ шеңберіндегі басқа кәсіптермен байланыс	СБШ деңгейі	Кәсіптің атауы
	8	Басқарма бастығы (орман шаруашылығында)

4-тарау. Кәсіби стандарттың техникалық деректері

14. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстары министрлігі

Орындаушы:

Жасуланова Айнур, +7 (777) 777 77 85, arushb13@mail.ru

15. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

"Агроөнеркәсіптік қауымдастықтар кешені" консорциумы"

Жоба жетекшісі:

Кабанова С.А.

E-mail: Kabanova.05@mail.ru

Телефон нөмірі: +7 (705) 901 56 16

16. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 1 , 29.11.2024 г.

17. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -

18. "Атамекен" Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

19. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 2, 2025 г.

20. Болжалды қайта қарау күні: 28.12.2028 г.

Бұйрыққа 3-қосымша

"Орман шаруашылығы қызметі" кәсіби стандарты

1 тарау. Жалпы ережелер

1. "Орман шаруашылығы қызметі" кәсіби стандарты (бұдан әрі – Кәсіби стандарт) Қазақстан Республикасы Заңының 5-бабының 5-тармағына сәйкес әзірленді және білім беру бағдарламаларын қалыптастыруға, оның ішінде кәсіпорындардағы персоналды оқытуға, білім беру мекемелеріндегі қызметкерлер мен түлектерді сертификаттау үшін материалдар әзірлеуге, персоналды басқару саласындағы кең ауқымды міндеттерді шешуге арналған.

2. Осы кәсіби стандартта мынадай терминдер мен анықтамалар қолданылады:

1) Орман шаруашылығы-орман ресурстарын өсірумен, қорғаумен және пайдаланумен айналысатын шаруашылық қызмет саласы;

2) Орман шаруашылығы-бұл орманның биологиясы мен экологиясын, оны ағаш көзі және басқа да пайдалы заттар ретінде экономикалық пайдалану мәселелерін зерттейтін және оңтайлы тұқымдық құрамның жоғары өнімді екпелерін өсіру мәселелерін шешуге арналған кешенді ғылым.

3) Орман ресурстары – ағаш және ағаш емес орман өнімдері қорының жиынтығы.

4) Ағаш кесу – ормандағы ағаштарды кейіннен сұрыптауға (бөренелер, бұтақсыз, белгілі бір ұзындықтағы) сәйкес өңдеумен (бөренелер) кесу.

5) Орман орналастыру – орманды пайдаланудың заңмен белгіленген тәртібі, орманның пайдалы қасиеттерін қоғамдық өндірісті дамыту мүдделері мен адамдардың қажеттіліктері үшін барынша толық пайдалануды қамтамасыз ету.

6) Ағаш емес орман шаруашылығы өнімдері - дінгек, қайың қабығы, ағаштар мен бұталардың қабығы, қылшық, бұтақ азығы, шырша, шырша, қарағай лаптары, шырша, мүк, орман қоқысы, қамыс, қамыс және басқа да осыған ұқсас орман ресурстары.

3. Осы кәсіби стандартта мынадай қысқартулар пайдаланылады:

1) БА – біліктілік анықтамалығы

2) БТБА – бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығы

3) СБШ – салалық біліктілік шеңбері

4) ҰБШ – ұлттық біліктілік шеңбері

5) ЭҚТК – экономикалық қызмет түрлерінің жалпы классификаторы

2 тарау. Кәсіби стандарттың паспорты

4. Кәсіби стандарт атауы: "Орман шаруашылығының қызметі".

5. Кәсіби стандарт коды:

6. ЭҚТК бойынша бөлімнің, бөлімнің, топтың, сыныптың және қосалқы сыныптың атаулары:

Секция – Ауыл, орман және балық шаруашылығы;

02 Орман шаруашылығы және ағаш кесу;

02.1 Орман шаруашылығы және басқа да орман шаруашылығы қызметі;

02.10 Орман шаруашылығы және басқа да орман шаруашылығы қызметі

02.10.0 Орман шаруашылығы және басқа да орман шаруашылығы қызметі

02.2 Ағаш кесу

02.20 Ағаш кесу

02.20.0 Ағаш кесу

02.3 Ағаш емес орман шаруашылығы өнімдерін жинау

02.30 Ағаш емес орман шаруашылығы өнімдерін жинау

02.30.0 Ағаш емес орман шаруашылығы өнімдерін жинау

02.4 Орман шаруашылығы (орман шаруашылығы және ағаш кесу) саласында қызметтер көрсету

02.40 Орман шаруашылығы (орман шаруашылығы және ағаш кесу) саласында қызметтер көрсету

02.40.0 Орман шаруашылығы (орман шаруашылығы және ағаш кесу) саласында қызметтер көрсету

7. Кәсіби стандарттың қысқаша сипаттамасы: "Орман шаруашылығы" кәсіптік стандарты орман шаруашылығы қызметінің процестерін ұйымдастыруға және басқаруға қатысатын мамандардың құзыреттері мен кәсіби дағдыларына қойылатын талаптарды анықтайды. Кәсіби стандарт ағаш дайындау, орманды түгендеу, орман патологиялық іс-шаралары сияқты қызметтің негізгі бағыттарын қамтиды.

8. Кәсіптер тізбелері:

1) Чокерлеуші - 4 СБШ-нің деңгейі

2) Трельдеуші - 4 СБШ-нің деңгейі

3) Ағаш шабушы - 4 СБШ-нің деңгейі

4) Орманшы (орманды қорғау жөніндегі мемлекеттік инспектор) - 5 СБШ-нің деңгейі

5) Техник-санақшы - 5 СБШ-нің деңгейі

6) Орман шаруашылығы инженері - 6 СБШ-нің деңгейі

7) Орман шебері (орманды қорғау жөніндегі учаскелік мемлекеттік инспектор) - 8 СБШ-нің деңгейі

3 Тарау. Кәсіптер карточкалары

9. "Трельдеуші" кәсіптік картасы"			
Код:	6210-2-010 (8341-9-009)		
Кәсібі	6210-2		
Кәсіп атауы	Трельдеуші		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	4		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	-		
БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі	<p>Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (37-шығарылым) бекіту туралы</p> <p>Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 16 қаңтардағы № 13 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 17 қаңтарда № 19889 болып тіркелді</p> <p>3-тарау. Ағаш дайындау жұмыстарына арналған разрядтар бойынша жұмысшы кәсіптерінің тарифтік-біліктілік сипаттамалары</p> <p>41-параграф. Трельдеуші, 3-разряд</p> <p>42-параграф. Трельдеуші, 4-разряд</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандығы: Орман ағашын жығыушы	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Бейресми және ақпараттық біліммен байланыс:	-		
Басқа ықтимал лауазым атаулары	6210-2-002 – Ағаш кесуші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Кеспеағаштарда орманды кесу, ағаштардың, дінгектердің, орман химиясы өнімдерінің пакеттерін орау, іріктеу және трелеу бойынша жекелеген немесе кешенді операцияларды орындау.		
Еңбек функциясының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Трелеу машинасы мен қолданылатын жабдыққа техникалық қызмет көрсету және жөндеу	
	Қосымша еңбек функциялары:	-	
		<p>Дағдылар:</p> <p>3-разряд үшін.</p> <p>1. Тіркемелі жабдықтың алуан түрлері пайдаланумен аралық қоймаларға ағашты, түбірлерді және түбір осмоллы трельдеу (жақындату);</p> <p>2. Трельдеу кезінде ағашты тиеу (үю), ілгектеу, түсіру (құлату), тіркеуін ағыту және қатарлап жинау;</p> <p>3. Трельдеу жабдығына және әбзелдерге ағымдағы жөндеу жүргізу;</p>	

1 еңбек функциясы: Трелеу машинасы мен қолданылатын жабдыққа техникалық қызмет көрсету және жөндеу	Дағды 1 Ормандарды кесу, ағаштар мен дінгектерді орау, жинау және тасымалдау жөніндегі операцияларды жүргізу	4. Аттарға күтім жасау. 4-разряд үшін 1. Ағашты жерге түсумен, тасымалды науаларға ағаш түсіргіштер мен су науалары бойынша трельдеу (түсіру); 2. Ағашты түсіру трассасын қолмен тазалау; 3. Ағаш түсіргіштерді, науаларды ақаусыз күйде ұстау және оларды ағымдағы жөндеу.
	Білімі:	3-разряд үшін. 1. Ағашты трельдеу кезінде жұмыстарды орындау тәсілдері; 2. Атқа жүктеме нормалары; 3. Трельдеу жабдығының түрлері; 4. Ағаш сортименттері және оларға шартты белгілер (маркалар); 5. Жоғары қоймаларда қатарлардың орналасу сызбасы және оларға ағаш салу ережесі; 6. Аттарға күтім жасау ережесі; 7. Ветеринарлық минимум.
	Біліктілікті тану мүмкіндігі	4-разряд үшін 1. Ағашты таудан түсіру бойынша жұмыстар орындау; 2. Ағаш түсіргіштерге күтім жасау ережесі және авариялардың және тұрып қалулардың алдын алу бойынша шаралар; 3. Ағаш түсіргіштер мен науаларды ағымдағы жөндеу тәсілдері.
Жеке құзыреттілікке қойылатын талаптар:	Аналитикалық ойлау қабілеті Шешім қабылдау қабілеті Командада жұмыс істей білу	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-	
СБШ шеңберіндегі басқа кәсіптермен байланыс	СБШ деңгейі 5 5	Кәсіптің атауы Орманшы Техник-таксатор
10. "Чокерлеуші" кәсіптік картасы"		
Код:	6210-2-012	
Кәсібі	6210-2	
Кәсіп атауы	Чокерлеуші	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	4	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	-	
	Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (37-шығарылым) бекіту туралы	

БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі	Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің 2020 жылғы 16 қаңтардағы № 13 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 17 қаңтарда № 19889 болып тіркелді 3–тарау. Ағаш дайындау жұмыстарына арналған разрядтар бойынша жұмысшы кәсіптерінің тарифтік-біліктілік сипаттамалары 43-параграф. Чокерлеуші, 4-разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандығы: Орман ағашын жығушы	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	-		
Бейресми және ақпараттық біліммен байланыс:	-		
Басқа ықтимал лауазым атаулары	6210-2-002 – Ағаш кесуші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Әр түрлі тіркеме жабдықтарын қолдана отырып, аралық қоймаларға ағашты, дiңгектердi және пневматикалық осмолды тарту (тасымалдау).		
Еңбек функциясының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Трельдеу кезінде арқан беруді және ағаштар мен сортименттерді ілмектеуді қамтамасыз ету	
	Қосымша еңбек функциялары:	-	
1-еңбек функциясы: арқанмен қамтамасыз ету және трельдеу кезінде ағаштар мен сорттарды тарту	Дағды 1: Қамшыларға, сортименттерге, ағаштарға чокерлермен арқан беру және байлау	Дағды:	
		4-разряд 1.Еңбекті қорғау талаптарына сәйкес жұмыс орнын ұйымдастырудың қауіпсіздігін бағалау. 2. Қамшыға, сорттарға, ағаштарға, дiңгектерге және шайырға арқан мен шокерге қызмет етiңiз. 3. Шокерлердi ағаштарға, қамшыларға, сорттарға, дiңгектерге және осмолға салыңыз, оларды лебедканың немесе трактордың тартқыш арқанына бекiтiңiз. 4.Зиянды және қауiптi өндiрiстiк факторларға байланысты арнайы киiм, арнайы аяқ киiм және өзге де жеке және топтық қорғау құралдарын қолдану.	
		Бiлiмi:	
		4-разряд 1. Чокер кезiнде жұмыстарды орындау тәсiлдерi мен реттiлiгi 2. Қолданылатын техника мен жабдықтың дабыл жүйесi. 3. Арқан мен блоктардың жүк көтергiштiгi. 4. Арқандарды, шокерлердi және итарқаларды бiрiктiру жолдары. 5. Лебедканың бағыттаушы блоктарын бекiту және жылжыту әдiстерi. 6. Жұмыстарды орындау кезiнде еңбектi қорғау және өрт қауiпсiздiгi талаптары.	

		7. Орындалатын жұмыстардың сапасына қойылатын талаптар. 8. Жұмыс орнында еңбекті ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар.	
	Біліктілікті тану мүмкіндігі	жоқ	
Жеке құзыреттіліктерге қойылатын талаптар	Аналитикалық ойлау қабілеті Шешім қабылдау қабілеті Командада жұмыс істей білу		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-		
СБШ шеңберіндегі басқа кәсіптермен байланыс	СБШ деңгейі 5 5	Кәсіптің атауы Орманшы (орманды қорғау жөніндегі мемлекеттік инспектор) Техник-таксатор	
11. "Ағаш шабушы" кәсіптік картасы"			
Код:	6210-2-001		
Кәсібі	6210-2		
Кәсіп атауы	Ағаш шабушы		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	4		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	-		
БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі	37-шығарылым "Жұмыстар мен жұмысшы кәсіптерінің бірыңғай тарифтік-біліктілік анықтамалығын (37-шығарылым) бекіту туралы" 2020 жылғы 16 қаңтардағы № 13 Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрінің бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылғы 17 қаңтарда № 19889 болып тіркелді. Ағаш шабушы, 6 разряд		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: ТЖКБ (орта деңгейдегі маман)	Мамандығы: Орман ағашын жығушы	Біліктілігі:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:			
Бейресми және ақпараттық біліммен байланыс:	-		
Басқа ықтимал лауазым атаулары	6210-2-002 - Ағаш кесуші		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ағаштарды кесу, қылшық ағашты, отынды және басқа да сорттарды ұсақ ағаштар мен бұталардан жинау.		
Еңбек функциясының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ағаштарды кесу, ұсақ ағаштар мен бұталардан сортименттер дайындау бойынша жұмыстар жүргізу	
	Қосымша еңбек функциялары:	-	

Еңбек функциясы 1: ағаштарды кесу, ұсақ ағаштар мен бұталардың сорттарын дайындау бойынша жұмыстар жүргізу

Дағды 1: Ағашты кесу алдында дайындық жұмыстары

Дағды:

- 1.Еңбекті қорғау талаптарына сәйкес жұмыс орнын ұйымдастырудың қауіпсіздігін бағалау.
- 2.Бұталарды кесуге және кесуге арналған құрал-саймандар мен құрылғыларды пайдалану.
- 3.Кедергілерді тазарту үшін құрал мен құрылғыларды қолданыңыз.
4. Қалдықтар жолдарын төсеу бағытын анықтаңыз.
5. Ағаштың айналасындағы және қоқыс жолдарындағы қарды тазалаңыз және тығыздаңыз.
6. Кесілген, бірақ жерге түспеген, қатып қалған ағаштардың болуын анықтаңыз.
- 7.Ағаш кесу жұмыстарына арналған технологиялық карталарды оқыңыз. Трактор лебедкасын, рычагтарды, қақпаны, кондакты қолданыңыз.
- 8.Ілулі, жерге тұйықталмаған ағаштарды ілу үшін құрылғыларды пайдаланыңыз.
- 9.Зиянды және қауіпті өндірістік факторларға байланысты арнайы киім, арнайы аяқ киім және өзге де жеке және топтық қорғау құралдарын қолдану.

Білімі:

1. Ескерту және тыйым салу белгілерін орнату түрлері мен ережелері
2. Ағаштарды кесу кезіндегі еңбек қауіпсіздігін қорғау талаптары
3. Бұталарды кесуге және ұсақтауға арналған құрылғылар мен құралдар құрылғысы, мақсаты, жұмыс істеу ережесі
4. Кедергілерді тазартуға арналған құрылғылар мен құралдардың құрылғысы, мақсаты, жұмыс істеу ережелері
5. Ағаш кесу жұмыстарына арналған технологиялық карталарды оқу ережелері
6. Қалдықтар жолдарын төсеу ережелері мен әдістері
7. Қарды тығыздау ережелері мен әдістері
8. Қалдықтарды шығару жолдарын төсеу және қарды тығыздау құрылғылары мен құралдарының орналасуы, мақсаты, жұмыс істеу ережелері
9. Ілініп қалғанағаштарды алу әдістері, құрылғылары мен жабдықтары
10. Жұмысшылар арасындағы кесу аймағында қолданылатын белгілер
11. Ағаштарды кесу кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары
12. Орындалған жұмыс сапасына қойылатын талаптар
13. Өндірістегі жұмысты ұтымды ұйымдастыруға қойылатын талаптар
14. Ақаулардың алдын-алу және оларды жою жолдары

	Дағдыны тану мүмкіндігі	жок
Жеке құзыреттерге қойылатын талаптар	Аналитикалық ойлау қабілеті Шешім қабылдау қабілеті Командада жұмыс істей білу	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-	
Ұйым шеңберіндегі басқа кәсіптермен байланыс	СБШ деңгейі 5 5	Кәсіптің атауы Орманшы (орманды қорғау жөніндегі мемлекеттік инспектор) Техник-таксатор
12. "Орманшы (орманды қорғау жөніндегі мемлекеттік инспектор)" кәсіптік картасы		
Код:	3160-5-011	
Кәсібі	3160-5	
Кәсіп атауы	Орманшы	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	5	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	-	
БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі	Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің табиғат қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және мамандандырылған ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 14 наурыздағы № 120 бұйрығы. 3-бөлім. Облыстық немесе республикалық маңызы бар қалалардың орман шаруашылығы ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының біліктілік сипаттамалары 2-тарау. Мамандар лауазымдары 7-параграф. Орманшы (инспектор)	
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі (қолданбалы бакалавриат) жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	Мамандығы: Орман ағашын жығушы Биологиялық және сабақтас ғылымдар Қоршаған орта Біліктілік:
	1) біліктілігі жоғары деңгейлі маман: жоғары санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру, аңшылықтану және аң өсіру), қоршаған орта (экология), биологиялық және сабақтас ғылымдар (биология) және біліктілігі жоғары деңгейдегі бірінші санатты орман шебері лауазымында кемінде үш жыл жұмыс өтілі немесе мамандығы бойынша кемінде бес жыл жұмыс өтілі; бірінші санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру, аңшылықтану және аң өсіру), қоршаған орта (экология), биологиялық және сабақтас ғылымдар (биология) және біліктілігі жоғары деңгейдегі екінші санатты орман шебері лауазымында кемінде екі жыл жұмыс өтілі немесе мамандығы бойынша кемінде төрт жыл жұмыс өтілі; екінші санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман	

Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	<p>шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру, аңшылықтану және аң өсіру), қоршаған орта (экология), биологиялық және сабақтас ғылымдар (биология) санатсыз орман шебері лауазымында кемінде бір жыл жұмыс өтілі немесе мамандығы бойынша кемінде үш жыл жұмыс өтілі; санатсыз: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру, аңшылықтану және аң өсіру), қоршаған орта (экология), биологиялық және сабақтас ғылымдар (биология), жұмыс өтіліне талап қойылмайды;</p> <p>2) біліктілігі орта деңгейлі маман: жоғары санатты: "Орман шаруашылығы, бақ-саябақ және ландшафтық құрылыс (түрілері бойынша)", "Экология және табиғат қорғау қызметі (түрілері бойынша)" бойынша орта техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім және біліктілігі орта деңгейдегі бірінші санатты орман шебері лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде үш жыл немесе мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде бес жыл; бірінші санатты: "Орман шаруашылығы, бақ-саябақ және ландшафтық құрылыс (түрілері бойынша)", "Экология және табиғат қорғау қызметі (түрілері бойынша)" бойынша орта техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім және мамандығы бойынша кемінде төрт жыл жұмыс өтілі; екінші санатты: "Орман шаруашылығы, бақ-саябақ және ландшафтық құрылыс (түрілері бойынша)", "Экология және табиғат қорғау қызметі (түрілері бойынша)" бойынша орта техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім және жұмыс өтіліне талап қойылмайды; санатсыз: жалпы орта білім, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.</p>	
Бейресми және ақпараттық біліммен байланыс:	-	
Басқа ықтимал лауазым атаулары	<p>3160-5-001 ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың инспекторы</p> <p>3160-5-004 ормандарды қорғау инспекторы</p> <p>3160-5-005 қоршаған ортаны қорғау инспекторы</p> <p>3160-5-006 табиғи қорықтарды қорғау жөніндегі Инспектор</p> <p>3160-5-009 өсімдіктер мен жануарлар дүниесін қорғау жөніндегі мамандандырылған мекеменің инспекторы</p> <p>3160-5-010 орман қорғау инспекторы</p>	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Орманды қорғау жөніндегі іс-шараларды орындау	
Еңбек функциясының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	<p>1. Айналма жолда орманды қорғау және аң аулау, сондай-ақ орман шаруашылығы, орманды қорғау</p> <p>2. Ағаш өсіру, өртке қарсы, биотехникалық жұмыстарды жүргізу</p>
	Қосымша еңбек функциялары:	-
		<p>Дағды:</p> <p>1. Ағаштың заңсыз кесілуін, мал жаюды және Қазақстан Республикасының орман заңнамасын бұзудың түрлерін болдырмау бойынша шаралар қабылдайды;</p> <p>2. Орман өрті шыққан жағдайда мемлекеттік орман күзетінің жоғары тұрған қызметкерлеріне өрт туралы бір мезгілде хабарлап, оны жою жөнінде шаралар қолданады;</p>

<p>Дағды 1: Дайындық жұмыстары және ағаштарды бұтақтардан тазарту</p>	<p>3. Айналым аумағында барлық жұмыс істейтін мен орналасқан ұйымдардың, сондай-ақ орманда жүрген жеке тұлғалардың Ормандардағы өрт қауіпсіздігі қағидаларын, ормандардағы санитариялық қағидаларды сақтауы бойынша жұмыс жүргізеді, барлық тәртіп бұзушылықтар туралы орман шеберіне дереу хабарлайды, ал қажет болған жағдайда әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттама толтырады;</p> <p>4. Өзінің айналымында көпірлердің, өрт мұнараларының, телефон желісінің, межелік, орман орналастыру және орман шаруашылығы белгілерінің сақталуын қадағалайды;</p> <p>5. Айналым кезінде анықталған зиянды жәндіктердің ошақтары, орман аурулары, сүректіңдердің қурауы және орман шаруашылығына нұқсан келтіруі мүмкін құбылыстар туралы орман мастеріне немесе орманшылыққа хабарлайды;</p> <p>6. Сүрек дайындауға, мал жаюға, шөп шабуға және орман пайдаланудың түрлеріне құқық беретін құжаттарды зерделейді;</p>	<p>Білімі:</p> <p>1. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар және мемлекеттік табиғи-қорық қорының объектілері саласындағы; жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану саласындағы; өсімдіктер дүниесін қорғау, қалпына келтіру және пайдалану саласындағы заңнамалар.</p> <p>2.Қазақстан Республикасының ормандарында ағаш кесуді жүргізу ережесі</p> <p>3. Қазақстан Республикасының Салық кодексі (орман шаруашылығы заңнамасын бұзғаны үшін айыппұл мөлшерін белгілеу)</p> <p>4. Орман шаруашылығы белгілерін орнатудың түрлері мен ережелері (орам мен ағаш кесетін тіректер және т.б.)</p> <p>5. Жұмыстарды орындау кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары</p>
<p>Дағдыны мойындау мүмкіндігі.</p>	<p>Қажет етілмейді</p>	
<p>Еңбек функциясы 1: Айналып өту шегінде орманды қорғауды және аңшылық іс-шараларды ұйымдастыру</p>		<p>Дағды:</p> <p>1. Орманға патологиялық бақылау жүргізу</p> <p>2. Орман зиянкестері мен ауруларын тану</p> <p>3. Фенологиялық бақылаулар журналын жүргізу</p> <p>4. Орманға патологиялық зерттеулер жүргізу</p> <p>5. Орман зиянкестерімен және ауруларымен күресу жұмыстарына қатысу</p> <p>6. Улы химикаттармен жұмыс</p> <p>7. Орман зиянкестері және ауруларымен күресудің алдын алу шараларын жүргізу</p> <p>8. Өртке қарсы профилактикалық шараларды өткізу</p> <p>9. Орман өрттерін сөндіруге қатысу</p>

<p>Дағды 2: Орман зиянкестері мен ауруларын, орман өрттерін анықтау және бақылау</p>	<p>10. Орман өрттерін сөндіру кезінде өрт сөндіру құралдары мен жабдықтарын қолдану 11. Зиянды және қауіпті өндірістік факторларға байланысты арнайы киімді, қауіпсіз аяқ киімді, жеке және топтық қорғаудың басқа құралдарын қолдану 12. Жұмысты орындау кезінде еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелерін қолдану</p> <p>Білімі:</p> <p>1. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар және мемлекеттік табиғи-қорық қорының объектілері саласындағы; жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану саласындағы; өсімдіктер дүниесін қорғау, қалпына келтіру және пайдалану саласындағы заңнамалар. 2. Орман зиянкестері мен ауруларымен күресудің алдын алу шаралары. 3. Орман патологиялық мониторинг негіздері. 4. Орман өрттерімен күресудің алдын алу шаралары. 5. Орман өрттерін сөндіру тәсілдері. 6. Жұмыстарды орындау кезінде еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары.</p>
<p>Біліктілікті тану мүмкіндігі</p>	<p>Қажет етілмейді</p>
<p>Дағды 3: Ағаш алаңдарын, шабындықтар және жайылымдар мен басқа да ормандарды пайдалануға арналған алаңдарды бөлуге қатысу</p>	<p>Дағды:</p> <p>1. Кесетін аймақтарды бөлу және салық салу бойынша жұмыстарға қатысу 2. Кесетін аймақтарды бөлу және салық салу кезінде қолданылатын құралдар мен құрылғыларды қолдану 3. Орман шаруашылығының белгілерін орнату (орам және ағаш кесетін тіректер және т.б.) 4. Тұрақты және уақытша сынақ алаңдарын құруға қатысу 5. Ағаш кесу жұмыстарында технологиялық карталарды оқу 6. Орманды қосалқы пайдалануды ұйымдастыруға қатысу 7. Рұқсатнама құжаттарына сәйкес мемлекеттік орман қоры алаңдарының дұрыс қолданылуын бақылау</p> <p>Білімі:</p> <p>1. Кесу аймақтарын бөлу және салық салу ережелері · 2. Орман шаруашылығы түрлері және орман орналастыру белгілері. 3. Кесетін аймақтарды бөлу мен салық салуда қолданылатын құралдар мен құрылғылар. 4. Тұрақты және уақытша сынақ алаңдарын төсеу ережелері. 5. Орман орналастыру материалдары (картографиялық материалдар, салық салу сипаттамалары).</p>

		6. Қосалқықолдануды жүргізу ережелері. 7. Ағаш кесу билеті мен орман билеті нысанының қағидалары, оларды есепке алу, сақтау, толтыру және беру қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді
Еңбек функциясы 2: Ағаш өсіру, өртке қарсы, биотехникалық жұмыстарды жүргізу	Дағды 1: Орман тұқымын отырғызу, себу және жинау жұмыстарына қатысу	Дағды: 1. Орман тұқымдарын дайындау және өңдеу. 2. Қазуға, сұрыптауға қатысу, тасымалдау және отырғызу материалын қазу. 3. Егіс және ағаш отырғызу жұмыстарына қатысу. 4. Егіс және ағаш отырғызу жұмыстарына арналған құрал-саймандар мен құрылғыларды пайдалану. 5. Егіс және ағаш отырғызу жұмыстарын орындау кезінде еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы қағидаларын орындау. Білімі: 1. Орман тұқымдарын дайындау, өңдеу, сақтау және пайдалану сапасына бақылау жүргізу тәртібі. 2. Механикаландырылған отырғызу ережелері мен әдістері. 3. Орындалған жұмыс сапасына қойылатын талаптар. 4. Егіс және орман отырғызу жұмыстарын орындау кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді
Жеке құзыреттіліктерге қойылатын талаптар	Тұлғааралық және коммуникативті мінез-құлық ережелерін сақтау. Нәтижеге сапалы жұмыс жасаңыз.	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-	
СБШ шеңберіндегі басқа кәсіптермен байланыс	СБШ деңгейі 6 6	Кәсіптің атауы Техник -таксатор Орман шебері (орманды қорғау жөніндегі учаскелік мемлекеттік инспектор)
13. "Техник-санақшы" кәсіптік картасы		
Код:	3143-0-008	
Кәсібі	3143-0	
Кәсіп атауы	Техник-таксатор	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	5	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	-	
	Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің табиғат қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және мамандандырылған ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік	

БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі	сипаттамаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 14 наурыздағы № 120 бұйрығы. 3-бөлім. Облыстық немесе республикалық маңызы бар қалалардың орман шаруашылығы ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының біліктілік сипаттамалары 3-бөлімше. Орман орналастыру ұйымдары 2-тарау. Мамандар лауазымдары. Техник-санақшы, 3-параграф		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: орта білімнен кейінгі	Мамандығы: Орман ағашын жығушы Архитектура Экология және табиғатты қорғау қызметі (түрлері бойынша)	Біліктілік:
Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:	біліктілігі орта деңгейлі маман: жоғары санатты: орман шаруашылығы, сәулет және құрылыс (геодезия және картография, геодезия, кадастр, жерге орналастыру), бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны бойынша техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім және бірінші санатты техник-таксатор лауазымында жұмыс өтілі кемінде екі жыл; бірінші санатты: орман шаруашылығы, сәулет және құрылыс (геодезия және картография, геодезия, кадастр, жерге орналастыру), бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны бойынша техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім екінші санатты техник-таксатор лауазымында жұмыс өтілі кемінде екі жыл; екінші санатты: орман шаруашылығы, сәулет және құрылыс (геодезия және картография, геодезия, кадастр, жерге орналастыру), бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны бойынша техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім және санатсыз техник-таксатор лауазымында жұмыс өтілі кемінде екі жыл; санаты жоқ: орман шаруашылығы сәулет және құрылыс (геодезия және картография, геодезия, кадастр, жерге орналастыру), бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны, экология және табиғат қорғау қызметі (түрлері бойынша)(орта арнаулы, орта кәсіптік, ортадан кейінгі) білім немесе қайта даярлаудан өту, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.		
Бейресми және ақпараттық біліммен байланыс:	-		
Басқа ықтимал лауазым атаулары	3143-0-005 - Орман өсіруші техник		
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ормандарды пайдалануды зерделеу үшін материалдар мен жабдықтарды дайындау, ормандарды есепке алу мен бағалауды жүргізу		
Еңбек функциясының сипаттамасы			
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Ұйымдастырылатын орман кәсіпорнының аумағын ұйымдастыру бойынша түсірілім-Геодезиялық жұмыстарды ұйымдастыру. 2. Кеспеағаштарды бөлу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру	
	Қосымша еңбек функциялары:	-	
		Дағды: 1. Сынақ алаңдарын құруға қатысу 2. Орналастырылатын объектінің сұлбасын салу	

	<p>1-дағды: таксациялық жұмыстардың жекелеген түрлерін орындау.</p>	<p>3. Орман өсіру жоспарларын, сызбаларын және басқа картографиялық материалдарды құрастыру және салу</p> <p>4. Мақсатты және тоқсандық торларға тіркеу жасау</p> <p>5. Бөлінген жерлерді, кварталдарды және объектіні тұтастай есептеу</p> <p>орман алқағаштарының жоспарларын, сызбалар және картографиялық материалдар жасайды және сызады;</p> <p>6. Бағандар және орам желісін планшеттерге түсіреді, телімдердің, орамдардың және жалпы объектінің алқабын есептеп шығарады;</p> <p>7. Орман алқағаштарының және ормандардың карта-сызбаларының жоспарларын бояу жұмыстарын орындайды;</p> <p>8. Тапсырма құжатын жасайды және жұмысшылардың далалық орман орналастыру жұмыстарын орындау сапасын қамтамасыз етеді;</p> <p>9. Жұмысшылармен еңбек қауіпсіздігі және оны қорғау, ормандағы өрт қауіпсіздігі қағидалары бойынша нұсқаулық өткізеді.</p> <p>Білімі:</p> <p>1. Ормандарды жобалау, күзету және қорғау бойынша жоғары органдардың қаулылары, бұйрықтары, нұсқаулықтары және басқа да басшылық материалдары</p> <p>2. Құрылғылар, құралдар және оларды техникалық пайдалану ережелері</p> <p>3. Қазақстан Республикасы еңбек заңнамасының негіздері</p> <p>4. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары</p> <p>5. Контурлық таксациялық дешифрлеу.</p>
<p>Еңбек функциясы 1: Ұйымдастырылатын орман кәсіпорнының аумағын ұйымдастыру бойынша түсірілім-геодезиялық жұмыстарды ұйымдастыру.</p>	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі</p>	<p>Қажет етілмейді</p> <p>Дағды:</p> <p>1. Алдағы орманды түгендеу бойынша тапсырма жобасын жасауға қатысу</p> <p>2. Кесу көлемін, кварталдық аудан шекараларын тазалауды, санақты бақылау құрылғыларыннақтылау</p> <p>3. Орналастырылған орман алқаптарының шекараларын, жазық жақтауларын, ішкі жағдайын, өлшеу сызықтарын түсіруді және қалпына келтіруді жүзеге асыру</p> <p>4. Сауалнама журналы мен түсіру күнделігін жүргізу</p> <p>5. Шекара сызықтарын, кварталдық және көру тораптарын кесу, тазалау және өлшеуді, тіректер мен пикеттерді орнатуды ұйымдастыру</p> <p>6. Геодезиялық деректерді жинауды, табиғатта сәйкестендіруді және аэрофототүсірілімдерде</p>

	<p>2 - дағды : орналастырылатын орман кәсіпорнының түсірілім-геодезиялық жұмыстарын жүргізу.</p>	<p>орманның орналастырылған аймағының шекараларын, орман дақылдарын, қопсытуларды, орамдық тазартуларды және басқа да бағдарларды жүзеге асыру. 7. Геодезиялық мәліметтерді планшеттерге сақтап, оларды сызу 8. Жұмыс тапсырмасын ресімдеу және жұмысшылардың далалық орман орналастыру жұмыстарының сапасын бақылау 9. Жұмысшылармен еңбекті қорғау, ормандағы өрт қауіпсіздігі ережелері бойынша нұсқаулық жүргізу</p> <p>Білімі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман түсіруде қолданылатын аспаптар мен құралдар. 2. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар және мемлекеттік табиғи-қорық қорының объектілері саласындағы; жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану саласындағы; өсімдіктер дүниесін қорғау, қалпына келтіру және пайдалану саласындағы заңнамалар. 3. Орман орналастыру өндірісінің технологиясы және ұйымдастырылуы 4. Геодезиялық-түсіру жұмыстардың әдістері 5. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары
	Дағдыны тану мүмкіндігі	жоқ
	<p>Дағды 1: Ормандарды күзету, қорғау, өсімін молайту және пайдалану жөніндегі жұмыстарды жүргізу үшін орман қоры жерлерінің учаскелерін бөлу</p>	<p>Дағды:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман ұйымдарының орман шаруашылығы кітаптарынан материалдар іріктейді; 2. Геодезиялық деректерді планшеттерге салады және оларды сызады; 3. Орман алқағаштарының жоспарларын, сызбалар және картографиялық материалдар жасайды және сызады; 4. Ағаш кесу жұмыстарына арналған технологиялық карталарды оқыңыз. 5. Рұқсат құжаттарына сәйкес мемлекеттік орман қоры учаскелерінің дұрыс пайдаланылуын бақылау. <p>Білімі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар және мемлекеттік табиғи-қорық қорының объектілері саласындағы; жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану саласындағы; өсімдіктер дүниесін қорғау, қалпына келтіру және пайдалану саласындағы заңнамалар. 2. Геодезия, картография және геоақпараттық жүйелер негіздері. 3. Орман қатынастарын реттейтін ҚР нормативтік-құқықтық актілері. 4. Орман қатынастары саласындағы техникалық құжаттаманы ресімдеу жөніндегі ережелер,

Еңбек функциясы 2: кеспеағаштарды бөлу бойынша жұмыстарды ұйымдастыру		нұсқаулықтар, бұйрықтар және басқа да басшылық материалдар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді
	2-дағды: кеспеағаштарды материалдық бағалау	<p>Дағды:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ағаштарды қайта санақты жүргізу және кесуге тағайындалған ағаштарды тұқымдары мен қалыңдығының сатылары бойынша қайта санақ ведомостерін жасау 2. Биіктік разрядтарын анықтау үшін үлгі ағаштарды таңдаңыз 3. Ағаштарды санақ нәтижелерін өңдеу және кесуге тағайындалған ағаштарды санақ ведомосін жасау 4. Кеспеағаштарды әртүрлі тәсілдермен санақ 5. Есептеу мәселелерін шешу үшін ақпараттық технологияларды қолдану
	Білімі:	<ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы саласында білім. 2. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар және мемлекеттік табиғи-қорық қорының объектілері саласындағы; жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану саласындағы; өсімдіктер дүниесін қорғау, қалпына келтіру және пайдалану саласындағы заңнамалар. 3. Орман қатынастары саласындағы техникалық құжаттаманы ресімдеу жөніндегі ережелер, нұсқаулықтар, бұйрықтар және басқа да басшылық материалдар. 4. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі жөніндегі қағидалар.
	Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді
Жеке құзыреттіліктерге қойылатын талаптар	<p>Аналитикалық ойлау қабілеті</p> <p>Шешім қабылдау қабілеті</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p>	
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-	
СБШ шеңберіндегі басқа кәсіптермен байланыс	СБШ деңгейі 6 6	Кәсіптің атауы Орман шебері (орманды қорғау жөніндегі учаскелік мемлекеттік инспектор) Инженер лесопатолог
14. "Орман шебері" кәсіптік картасы		
Код:	1310-2-008	
Кәсібі	1310-2	
Кәсіп атауы	Орман шебері (орманды қорғау жөніндегі учаскелік мемлекеттік инспектор)	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	8	
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	-	

<p>БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі</p>	<p>Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің табиғат қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және мамандандырылған ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 14 наурыздағы № 120 бұйрығы.</p> <p>3-бөлім. Облыстық немесе республикалық маңызы бар қалалардың орман шаруашылығы ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының біліктілік сипаттамалары 2-тарау. Мамандар лауазымдары 6-параграф. Орман (учаске) шебері</p>		
<p>Кәсіптік білім деңгейі:</p>	<p>Білім деңгейі: послевузовское образование (докторантура PhD, ученая степень доктора PhD, степень доктора PhD по профилю, кандидата наук, доктора наук)</p>	<p>Мамандығы: Орман шаруашылығы</p>	<p>Біліктілік:</p>
<p>Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:</p>	<p>1) біліктілігі жоғары деңгейлі маман: жоғары санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру), биологиялық және сабақтас ғылымдар (биология), қоршаған орта (экология, география) және біліктілігі жоғары деңгейдегі бірінші санатты орман шебері лауазымында кемінде үш жыл жұмыс өтілі немесе ұйымның тиісті бейіні бойынша жұмыс өтілі кемінде үш жыл; бірінші санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру), биологиялық және сабақтас ғылымдар (биология), қоршаған орта (экология, география) және біліктілігі жоғары деңгейдегі екінші санатты орман шебері лауазымында кемінде екі жыл жұмыс өтілі немесе ұйымның тиісті бейіні бойынша жұмыс өтілі кемінде екі жыл; екінші санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру), биологиялық және сабақтас ғылымдар (биология) және біліктілігі жоғары деңгейдегі санатсыз орман шебері лауазымында кемінде бір жыл жұмыс өтілі немесе ұйымның тиісті бейіні бойынша жұмыс өтілі кемінде бір жыл; санатсыз: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру), биологиялық және сабақтас ғылымдар (биология) жұмыс өтіліне талап қойылмайды;</p> <p>2) біліктілігі орта деңгейлі маман: жоғары санатты: орман шаруашылығы, бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны, экология және табиғат қорғау қызметі (түрілері бойынша), агрономия бойынша техникалық және кәсіби білім , ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіби) білім және біліктілігі орта деңгейлі бірінші санаттағы орман шебері лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде үш жыл; бірінші санатты: орман шаруашылығы, бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны, экология және табиғат қорғау қызметі (түрілері бойынша), агрономия бойынша техникалық және кәсіби білім, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіби) білім және біліктілігі орта деңгейлі екінші санаттағы орман шебері лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде екі жыл; екінші санатты: орман шаруашылығы, бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны, экология</p>		

	және табиғат қорғау қызметі (түрілері бойынша), агрономия бойынша техникалық және кәсіби білім, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіби) білім және біліктілігі орта деңгейлі санатсыз орман шебері лауазымындағы жұмыс өтілі кемінде бір жыл; санатсыз орман шаруашылығы, бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны, экология және табиғат қорғау қызметі (түрілері бойынша), агрономия бойынша техникалық және кәсіби білім, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіби) білім, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.	
Бейресми және ақпараттық біліммен байланыс:		
Басқа ықтимал лауазым атаулары	1310-2-009 орман питомнигінің мастери	
Қызметтің негізгі мақсаты:	Ормандарды ұтымды пайдалану, қорғау және қорғау, молықтыру және өсіру бойынша учаскеде жұмыстардың барлық түрлерін орындауды ұйымдастыру	
Еңбек функциясының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1.Ормандарды ұтымды пайдалану, қорғау және қорғау, молықтыру және өсіру, олардың өнімділігін арттыру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру. 2. Орманның су қорғау, қорғау, климатты реттеу, санитарлық-гигиеналық қасиеттерін күшейту жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру.
	Қосымша еңбек функциялары:	-
		Дағды: 1. Орман пайдаланудың барлық түрлерін, ағаш кесу қорын жоспарлауды, бөлуді және дайындауды, орман қорын нығайтуға қажетті материалдарды дайындауды ұйымдастыру. 2. Ағаш кесу және орман босату құқығына ағаш кесу билеттерін беру. 3. Орманды қайталама пайдаланудың барлық түрлеріне билеттер беру. 4. Ағаш кесу қорын бөлу және орманды қайталама пайдалану үшін жиынтық құжаттаманы, орманды, орман қорын тұтыну, шығын туралы есеп кітаптарын жүргізу. 5. Орман орналастырудың өндірістік-қаржылық жоспарын және жедел-күнтізбелік жоспарларын дайындауға, ормандарда өрттің алдын алу бойынша іс-шараларды әзірлеуге және жүзеге асыруға қатысу. 6. Техникалық құжаттамаға сараптама жасауды, жабдықтың жай-күйі мен пайдаланылуын қадағалауды және бақылауды жүзеге асыру. 7. Белгіленген талаптардың, қолданыстағы нормалардың, ережелер мен стандарттардың сақталуын қадағалау.
	1-дағды: Негізгі және аралық пайдалану үшін ағаш кесу, басқа кесу бойынша жұмыстардың орындалуын қамтамасыз ету	Білімі: 1. Қазақстан Республикасының Орман кодексі 2. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтар және мемлекеттік табиғи-қорық қорының объектілері

<p>1-еңбек функциясы: Ормандарды тиімді пайдалану, күзету және қорғау, көбейту және өсіру және олардың өнімділігін арттыру жөніндегі жұмыстарды ұйымдастыру.</p>		<p>саласындағы; жануарлар дүниесін қорғау, өсімін молайту және пайдалану саласындағы; өсімдіктер дүниесін қорғау, қалпына келтіру және пайдалану саласындағы заңнамалар.</p> <p>3. Орман шаруашылығының өндірістік-шаруашылық қызметіне қатысты қаулылар, бұйрықтар, нұсқаулар және басқа да басшылық материалдар</p> <p>4. Кесу аймақтарын бөлу және санау ережелері</p> <p>5. Қазақстан Республикасының ормандарында орман кесу, ағаш кесу ережелері</p> <p>6. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары</p> <p>7. Барлық аумақтың шекаралары және оған кіретін айналма жолдар</p> <p>8. Орман шаруашылығындағы жұмыс ставкалары мен бағалары</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі</p> <p>2-дағды: Орман тұқым шаруашылығы, отырғызу материалын өсіру, ормандарды қалпына келтіру бойынша жұмыстардың орындалуын қамтамасыз ет</p>	<p>Қажет етілмейді</p> <p>Дағды:</p> <ol style="list-style-type: none"> Орман тұқымдарын сатып алуға және өңдеуге тікелей қатысу Көгалдандыру материалын қазуға, сұрыптауға, тасымалдауға, қайта отырғызуға тікелей қатысу Егіс және орман отырғызу жұмыстарына тікелей қатысу Егу және орман отырғызу жұмыстары үшін құралдар мен құрылғыларды қолдану Жабдықтардың, машиналардың, механизмдер мен құралдардың дұрыстығы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету Орман дақылдарын техникалық қабылдау мен түгендеуге қатысу Орман дақылдарын орман алқабына ауыстыруға қатысу <p>Білімі:</p> <ol style="list-style-type: none"> Орман тұқымын жинау ережелері мен әдістері Орман тұқымын өңдеу және сақтау ережелері мен әдістері Орман питомнигінде егу ережелері Қолмен отырғызу ережелері мен әдістері Механикаландырылған отырғызу ережелері мен әдістері Орман шаруашылығындағы ормандарды қалпына келтіру стандарттары Орман өсіру технологиясы бойынша орындалатын жұмыс сапасына қойылатын талаптар Орман өсіру жұмыстарын орындау кезінде қолданылатын механикаландыру құралдары Орман өсіру жұмыстарын орындау кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптары.

	Біліктілікті тану мүмкіндігі	жоқ
	<p>1-дағды: Мемлекеттік орман қоры аумағында жанама орман пайдалануды ұйымдастыру және жүзеге асыру жөніндегі жұмыстарды орындау</p>	<p>Дағды:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орманды қайталама пайдалануды ұйымдастыру және қатысу 2. Мемлекеттік орман қоры учаскелерін аңшылық шаруашылығы қажеттіліктері үшін пайдалануды ұйымдастыру және қатысу 3. Ғылыми-зерттеу мақсатта мемлекеттік орман қорының жер учаскелерін пайдалануды ұйымдастыру және қатысу 4. Мемлекеттік орман қорының жер учаскелерін мәдени-сауықтыру, рекреациялық, туристік және спорттық мақсаттарда пайдалануды ұйымдастыру және қатысу 5. Орман пайдаланушылар орманды қайталама пайдалану кезінде орындалған жұмыстардың дұрыстығын тексеру 6. Орман күтушінің тапсырмасы бойынша кеспеағаштарды бөлу мен таксациялауды, ағаш кесу орындарын, дайындалған орман материалдарын, шырындарын алуға бөлінген орман екпелерін куәландыруды іске асырады; 7. Ұзақ мерзімді орман пайдалануға бекітілген ормандарды қорғаудың жай-күйін тексереді. <p>Білімі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Қайталама пайдалану түрлері (шабындық, мал жаю, марал өсіру, аң өсіру, омарта және омарта орналастыру, бау-бақша өсіру, бақша өсіру және басқа ауылшаруашылық дақылдарын өсіру, дәрілік өсімдіктер мен техникалық шикізаттарды, жабайы жемістерді, жаңғақтарды дайындау және жинау, саңырауқұлақтар, жидектер және басқа да азық-түлік өнімдері, мұқ, орман қабаты және құлаған жапырақтар, қамыс). 2. Қайталама орман пайдалануды жүзеге асыру ережелері 3. Орманды қайталама пайдалануға арналған құжаттама (Орман билеті) 4. Мемлекеттік орман қорының учаскелерін аңшылық шаруашылығы қажеттіліктері үшін пайдалану ережелері 5. Мемлекеттік орман қорының учаскелерін ғылыми-зерттеу мақсатында пайдалану ережелері 6. Мемлекеттік орман қоры учаскелерін мәдени-сауықтыру, туристік және спорттық мақсаттарда пайдалану ережелері 7. Мемлекеттік орман қоры аумағында шөп шабу және мал жаю қағидалары.
	Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді
		Дағды:

2-еңбек функциясы:
Суды қорғауды күшейту,
қорғау, климаттық
бақылау,
санитарлық-гигиеналық
және басқа да пайдалы
табиғи қасиеттер
бойынша жұмыстарды
ұйымдастыру

Дағды 2:
Орманды өрттен,
зиянкестер мен
аурулардан, орманды
заңсыз кесуден қорғау
жұмыстарын орындау,
басқа заң бұзудан қорғау

1. Орманға патологиялық бақылау жүргізу
2. Орман зиянкестері мен ауруларын тану
3. Орман зиянкестерімен және ауруларымен күресу жұмыстарына қатысу
4. Орман зиянкестері және ауруларымен күресудің алдын алу шараларын жүргізу
5. Өртке қарсы профилактикалық шараларды өткізу
6. Орман өрттерін сөндіруге қатысу
7. Орман өрттерін сөндіру кезінде өрт сөндіру құралдары мен жабдықтарын қолдану
8. Жұмысты орындау кезінде еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтау
9. Айналма жолдарды жедел бақылауды жүзеге асыру
10. Айналма жолдарды тексеруді қолданыстағы нұсқаулықтары мен ережелеріне сәйкес жүргізу
11. Орманшылардың, уақытша өрт сөндірушілердің және өрт сөндіру бригадаларының өздеріне жүктелген міндеттердің уақытылы және дәл орындалуын бақылау
12. Орман шаруашылығының аумағында жұмыс істейтін барлық ағаш кесетін және өздігінен дайындайтын басқа кәсіпорындармен дайын тұрған ағаштарды босату, ағаш кесу, орманды қайталама пайдалану, ормандағы өрт қауіпсіздігі және санитарлық ережелердің орындалуын бақылау
13. Жұмысшылардың жұмыс учаскесінде еңбек тәртібін сақтауын бақылау
14. Рұқсатнамаға сәйкес МОҚ учаскелерінің дұрыс пайдаланылуын бақылау
15. Орманшылар мен жұмысшыларға өндірістік нұсқау өткізу
16. Орман бұзушылықтары туралы хаттамалар жасау, орманшылардың оларды ресімдеуінің дұрыстығын бақылау
17. Орманшыны бір мезгілде хабардар ете отырып, шаралар қабылдау және орман өрттерін жоюға тікелей қатысу
18. Заттарды тексеру, сондай-ақ құқық бұзушылардан орман және аңшылық өнімдерін тәркілеу, бұзу құралдары мен оларға арналған құжаттарды тексеру
19. Орманшының атынан экспедициялар мен партияларға орман орналастыру және жобалау-ізвестіру жұмыстарын жүзеге асыруға көмек көрсету
20. Халық арасында ормандарды күзету, қорғау және ормандарды пайдалану мен қалпына келтіру тәртібі туралы түсіндіру жұмыстарын жүргізу

Білімі:

1. Орманның негізгі зиянкестері мен аурулары

		<p>2. Орман зиянкестері және ауруларымен күресудің алдын алу шаралары</p> <p>3. Орман патологиялық бақылауы</p> <p>4. Орман зиянкестерімен және ауруларымен күресу жолдары</p> <p>5. Орман өрттерінің түрлері</p> <p>6. Орман өрттерін сөндіру құралдары мен әдістері</p> <p>7. Орман өрттерімен күресудің алдын алу шаралары</p> <p>8. Өртті механикаландыру құралдары және оларды қолдану</p> <p>9. Жұмыстарды орындау кезіндегі еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары</p> <p>10. Барлық өртке қарсы құрылымдардың, су қоймаларының және байланыс орындарының орналасуы</p>	
	Дағдыны тану мүмкіндігі	Қажет етілмейді	
Жеке құзыреттіліктерге қойылатын талаптар	<p>Нәтижеге сапалы жұмыс жасаңыз.</p> <p>Жұмыс уақытын жоспарлау.</p> <p>Шешім қабылдау қабілеті.</p> <p>Командада жұмыс істей білу</p>		
Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-		
СБШ шеңберіндегі басқа кәсіптермен байланыс	СБШ деңгейі 8	Кәсіптің атауы Орман шаруашылығының басшысы	
16. "Орман шаруашылығы инженері" кәсіптік картасы			
Код:	2132-1-015		
Кәсібі	2132-1		
Кәсіп атауы	Орман шаруашылығы инженері		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	6		
СБШ бойынша біліктілік деңгейі	-		
БТБА, КС және басқа да үлгілік біліктілік сипаттамалары бойынша біліктілік деңгейі	<p>Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі Орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі комитетінің табиғат қорғау ұйымдарының, орман шаруашылығы ұйымдарының және мамандандырылған ұйымдарының басшылары мен мамандары лауазымдарының үлгілік біліктілік сипаттамаларын бекіту туралы Қазақстан Республикасы Премьер-Министрінің орынбасары – Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2017 жылғы 14 наурыздағы № 120 бұйрығы.</p> <p>4 бөлім. Мамандандырылған ұйымдардың басшылары мен мамандары лауазымдарының біліктілік сипаттамалары 3-бөлімше. Орман орналастыру ұйымдары. 2-тарау. Мамандар лауазымдары. шаруашылығы инженері, 1-параграф</p>		
Кәсіптік білім деңгейі:	Білім деңгейі: жоғары білім (бакалавриат, маман дәрежесі, ординатура)	(Мамандығы: Орман шаруашылығы	Біліктілік

<p>Жұмыс тәжірибесіне қойылатын талаптар:</p>	<p>1) біліктілігі жоғары деңгейлі маман: жоғары санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру), сәулет және құрылыс (геодезия және картография, геодезия, кадастр, жерге орналастыру) бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны және бірінші санатты инженер лауазымында жұмыс өтілі кемінде үш жыл немесе бейіні бойынша ұйымда жұмыс өтілі кемінде үш жыл; бірінші санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру), сәулет және құрылыс (геодезия және картография, геодезия, кадастр, жерге орналастыру) бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны және екінші санатты инженер лауазымында жұмыс өтілі кемінде екі жыл немесе бейіні бойынша ұйымда а жұмыс өтілі кемінде екі жыл; екінші санатты: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру), сәулет және құрылыс (геодезия және картография, геодезия, кадастр, жерге орналастыру) бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны және инженер лауазымында жұмыс өтілі кемінде бір жыл бейіні бойынша ұйымда жұмыс өтілі кемінде бір жыл; санатсыз: кадрларды даярлаудың тиісті бағыты бойынша жоғары (немесе жоғары оқу орнынан кейінгі) білім: орман шаруашылығы (орман ресурстары және орман өсіру), сәулет және құрылыс (геодезия және картография, геодезия, кадастр, жерге орналастыру) бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны жұмыс өтіліне талап қойылмайды;</p> <p>2) біліктілігі орта деңгейлі маман: жоғары санатты: орман шаруашылығы, сәулет және құрылыс (геодезия және картография, геодезия, кадастр, жерге орналастыру) бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны бойынша техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім және бірінші санатты инженерлік-техникалық лауазымдарда жұмыс өтілі кемінде үш жыл немесе бейіні бойынша ұйымда жұмыс өтілі кемінде бес жыл; бірінші санатты: орман шаруашылығы, сәулет және құрылыс (геодезия және картография, геодезия, кадастр, жерге орналастыру) бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны бойынша техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім, екінші санатты инженерлік-техникалық лауазымдарда жұмыс өтілі кемінде екі жыл немесе бейіні бойынша ұйымда жұмыс өтілі кемінде екі жыл; екінші санатты: орман шаруашылығы сәулет және құрылыс (геодезия және картография, геодезия, кадастр, жерге орналастыру) бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны бойынша техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім және инженерлік-техникалық лауазымдарда жұмыс өтілі кемінде бір жыл немесе бейіні бойынша ұйымда жұмыс өтілі кемінде бір жыл; санаты жоқ: сәулет және құрылыс (геодезия және картография, геодезия, кадастр, жерге орналастыру), бау-бақша шаруашылығы, ландшафт дизайны бойынша техникалық және кәсіптік, ортадан кейінгі (орта арнаулы, орта кәсіптік) білім, жұмыс өтіліне талап қойылмайды.</p>
<p>Бейресми және ақпараттық байланыс:</p>	<p>-</p>
<p>Басқа ықтимал атаулары</p>	<p>2132-1-013 ормандарды молықтыру және орман өсіру жөніндегі инженер 2132-1-014 орман дақылдары инженері 2132-1-009 орманды қалпына келтіру инженері 2132-1-008 орман пайдалану жөніндегі Инженер 2132-1-010 орман шикізаты жөніндегі Инженер 2143-1-008 табиғатты пайдалану жөніндегі Инженер</p>

Қызметтің негізгі мақсаты:	Орман пайдаланудың барлық түрлерін ұйымдастыру және орман шаруашылығы өндірісінің тиімділігін арттыру	
Еңбек функциясының сипаттамасы		
Еңбек функцияларының тізбесі:	Міндетті еңбек функциялары:	1. Мекеме аумағында орман шаруашылығы қызметін ұйымдастыру және жоспарлау 2. Орман шаруашылығы жұмыстарының орындалуын бақылауды ұйымдастыру
	Қосымша еңбек функциялары:	-
Еңбек функциясы 1: Мекеме аумағында орман шаруашылығы қызметін ұйымдастыру және жоспарлау	Дағды 1: Орманды пайдаланудың барлық түрлері бойынша жұмыстар жүргізу	Дағды:
		1. Орман пайдаланудың барлық түрлерін, ағаш кесу қорын жоспарлауды, бөлуді және дайындауды, орман қорын нығайтуға қажетті материалдарды дайындауды ұйымдастыру 2. Ағаш кесу және орман босату құқығына ағаш кесу билеттерін беру 3. Орманды қайталама пайдаланудың барлық түрлеріне билеттер беру 4. Ағаш кесу қорын бөлу және орманды қайталама пайдалану үшін жиынтық құжаттаманы, орманды, орман қорын тұтыну, шығын туралы есеп кітаптарын жүргізу 5. Орман орналастырудың өндірістік-қаржылық жоспарын және жедел-күнтізбелік жоспарларын дайындауға, ормандарда өрттің алдын алу бойынша іс-шараларды әзірлеуге және жүзеге асыруға қатысу 6. Техникалық құжаттамаға сараптама жасауды, жабдықтың жай-күйі мен пайдаланылуын қадағалауды және бақылауды жүзеге асыру; 7. Белгіленген талаптардың, қолданыстағы нормалардың, ережелер мен стандарттардың сақталуын қадағалау.
		Білімі:
1. Қазақстан Республикасының Орман кодексі 2. Қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану туралы заңдар және орман шаруашылығы туралы басқа да заңнамалық актілер 3. Қазақстан Республикасы еңбек заңнамасының негіздері 4. Еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормалары 5. Орман орналастырудың барлық түрлеріне арналған жоғары тұрған органдардың қаулылары, бұйрықтары, нұсқаулықтары және басқа да басшылық материалдары 6. Орман пайдаланудың барлық түрлері 7. Орман пайдаланудың барлық түрлері бойынша жұмыстарды механикаландыру технологиясы мен құралдары		
Дағдыны тану мүмкіндігі	жоқ	

	<p>Дағды 2: Орман шаруашылығы өндірісінің тиімділігін арттыру жөніндегі шараларды әзірлеу және жоспарлау</p>	<p>Дағды</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман шаруашылығы өндірісінің тиімділігін арттыру, орманды кесу кезінде жұмыс істейтін жұмысшылардың еңбегін ұйымдастыруды жақсарту бойынша іс-шаралар әзірлеу және олардың орындалуын қамтамасыз ету 2. Орман шаруашылығы жұмыстарында технология мен механикаландыру құралдарын жетілдіру бойынша рационализаторлық ұсыныстарды қарастыру 3. Орман орналастыруды ұйымдастырудың және оның таралуын қамтамасыз етудің ең жақсы отандық және шетелдік тәжірибесін зерттеу <p>Білімі:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Орман тану саласындағы білім 2. Орман шаруашылығы саласында білім 3. Орман кесу және пайдалану технологиялары мен механикаландыру саласындағы отандық және шетелдік кәсіпорындардың озық тәжірибесі мен ғылымдағы жетістіктері 4. Экономика, өндірісті, еңбекті және басқаруды ұйымдастыру негіздері 5. Тұрақты және уақытша сынақ алаңдарын төсеу ережелері 6. Орман орналастыру материалдары (картографиялық материалдар, санақ сипаттамалары) 7. Техникалық құжаттаманы тіркеу 8. Қазақстан Республикасының ормандарындағы санитарлық ережелер 9. Кесу аймақтарын бөлу және санақ ережелері 10. Қазақстан Республикасының ормандарында орман кесу, ағаш кесу ережелері 11. Орман шаруашылығын ұйымдастыру және дамыту жобасы
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі</p>	<p>Қажет етілмейді</p>
		<p>Дағды:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Орман ресурстарының ұтымды пайдаланылуына, ағаш кесу және орманды тамырға жіберу ережелерінің сақталуына, ағаш кесу орындарын тазартуға және ормандардағы өрт қауіпсіздігіне бақылауды жүзеге асырады. 2. Орманшылықтарға кеспеағаштарды бөлу сапасын және олардың техникалық құжаттаманы жүргізуін тексереді. 3.Технологиялық процестердің, регламенттердің, карталар мен схемалардың, машиналарды, механизмдерді, жабдықтарды техникалық пайдалану ережелері мен нұсқаулықтарының, қауіпсіздік техникасы ережелері мен нормаларының сақталуын бақылауды қамтамасыз етеді.

<p>Еңбек функциясы 2: Орман шаруашылығы жұмыстарының орындалуын бақылауды ұйымдастыру</p>	<p>Дағды 1: Орман шаруашылығы жұмыстарының орындалуын бақылау</p>	<p>4. Қоршаған ортаны қорғау және табиғи ресурстарды ұтымды пайдалану жөніндегі заңнама талаптарының сақталуын бақылайды. 5. Орман шаруашылығы жұмыстарында еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі ережелері мен нормаларын бақылайды.</p> <p>Білімі:</p> <p>1. Орман тану саласында білім 2. Орман шаруашылығы саласында білім 3. Орман кесу және пайдалану технологиялары мен механикаландыру саласындағы отандық және шетелдік кәсіпорындардың озық тәжірибесі мен ғылымдағы жетістіктері 4. Экономика, өндірісті, еңбекті және басқаруды ұйымдастыру негіздері 5. Орман орналастыру материалдары (картографиялық материалдар, санақ сипаттамалары) 6. Техникалық құжаттаманы тіркеу 7. Қазақстан Республикасының ормандарындағы санитарлық ережелер 8. Кесу аймақтарын бөлу және санақ ережелері 9. Қазақстан Республикасының ормандарында орман кесу, ағаш кесу ережелері 10. Орман шаруашылығын ұйымдастыру және дамыту жобасы</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі</p>	<p>жоқ</p>
	<p>Дағды 2: Кеспеағаш қорына бөлу жөніндегі құжаттаманы, орман шығынын есепке алу кітабын, орман қоры мен орман кадастрын есепке алуды жүргізу</p>	<p>Дағды:</p> <p>1.Кіріс ақпаратын өңдеу үшін Бағдарламалық құралды пайдаланыңыз. 2.Қызметкерлер мен сабақтас бөлімшелердің өзара іс-қимылын қамтамасыз ету. 3. Кәсіби қызмет үшін қажетті ақпаратты іздеу және талдау. 4. Бастапқы құжаттар бойынша қорытынды талдамалық және есептік құжаттама жасау 5. Орман шаруашылығы саласындағы заманауи геоақпараттық ресурстар мен бағдарламалық өнімдерді пайдалану</p> <p>Білім:</p> <p>1. Қазақстан Республикасының Орман Кодексі 2.Мемлекеттік орман қоры учаскелерін мәдени-сауықтыру, рекреациялық, туристік және спорттық мақсаттар үшін пайдалану қағидалары 3. Ормандарды пайдалану, қорғау, қорғау және молықтыру туралы есептер жасау қағидалары</p>
	<p>Дағдыны тану мүмкіндігі</p>	<p>Қажет етілмейді</p>
<p>Жеке құзыреттіліктерге қойылатын талаптар</p>	<p>Қажетті ақпаратты жүйелеу және қолдану. Мәселелерді талдаңыз және шешім қабылдаңыз.</p>	

Техникалық регламенттер мен ұлттық стандарттардың тізімі:	-	
СБШ шеңберіндегі басқа кәсіптермен байланыс	СБШ деңгейі 7	Кәсіптің атауы Орман питомнигінің шебері

4-тарау. Кәсіби стандарттың техникалық деректері

16. Мемлекеттік органның атауы:

Қазақстан Республикасының Экология және табиғи ресурстары министрлігі

Орындаушы:

Жасуланова Айнур , +7 (777) 777 77 85, arushb13@mail.ru

17. Әзірлеуге қатысатын ұйымдар (кәсіпорындар):

Орман шаруашылығы және ағаш өңдеу жұмыскерлерінің қауымдастығы ЗТБ

С.Сейфуллин атындағы Қазақ агротехникалық университеті

Орындаушылар:

Д.Н. Сарсекова, +7 (701) 316 14 42, Dani999@mail.ru

18. Кәсіптік біліктілік жөніндегі салалық кеңес: 1 , 29.11.2024 г.

19. Кәсіптік біліктілік жөніндегі ұлттық орган: -

20. "Атамекен" Қазақстан Республикасының Ұлттық кәсіпкерлер палатасы: -

21. Нұсқа нөмірі және шығарылған жылы: Нұсқа 2, 2025 г.

22. Болжалды қайта қарау күні: 28.12.2028 г.